Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 185 (435) ◆ Вівторок, 29 вересня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

Іван ПЛЮЩ: «Верховна Рада повинна творити закони, здійснювати парламентський контроль, вирішувати питання державного устрою»

> «ПРЕЗИДЕНТ СТВЕРДЖУЄ, ЩО ЗГІДНО З КОНСТИТУЦІЄЮ НЕ МАЄ ПРАВА ВІДПРАВИТИ ВЕСЬ УРЯД У ВІДСТАВКУ, ЦЕ МОЖЕ ЗРОБИТИ ТІЛЬКИ ВЕРХОВНА РАДА. Я ДУМАЮ, ЩО ВОНА ПОВИННА ЦЕ ЗРОБИТИ, А ЯК СТАНЕТЬСЯ, НЕ ЗНАЮ».

Незабаром відкривається засідання шостої сесії Верховної Ради України. А ситуація в республіці така, що навіть не дуже інформованому громадянину видно: не все гаразд не тільки в повсякденному житті, а й на верхівці влади. Що ж діється сьогодні на Печерських пагорбах? Про це погодився розповісти кореспонденту «Голосу України» Голова Верховної Ради України І. Плющ.

— Людям сьогодні помітно, що загострилися відносини між законодавчою і виконавчою владами. Стало відомо, що у Вас 23 вересня була розмова на цю тему з Президентом Л. Кравчуком. То чи можете Ви розповісти про своє бачення ситуації всередині владних структур?

— Ви знаєте, це питання справді надзвичайно глибоке і сьогодні стає в центр усієї нашої політики. Від того, як ми його розв'язуватимемо — я ні в якому разі не скажу: розв'яжемо, бо відразу його розв'язати неможливо, — багато в чому залежатиме стабільність у нашому суспільстві, а отже й хід економічних реформ і стабілізація у всіх сферах нашого життя.

Те, що сьогодні сталося, я розцінив би так: страшного нічого нема, але до такої ситуації ми повинні були прийти. Це явище не можна назвати повною мірою об'єктивним, але сам процес об'єктивний, а ми як суб'єкти впливали на нього не найкращим чином. Чому це так? Я не мав великого досвіду в питаннях державного будівництва саме на демократичних засадах і рейках. Але коли мені довелося побувати з візитом півтора року тому в США, то нас тоді приймали ще як делегацію республіки СРСР, що приїхала подивитися, як живуть і працюють американці, чим займається і як почувається українська діаспора. Програма візиту, підготовлена тоді для нас, сбходила питання державного будівництва, устрою, управління і взаємодії органів федеральних і органів управління штатів. Теми розмов тоді були одні: а що ж буде з Україною, де вона буде — в Союзі, чи ні, тощо.

Після того візиту мені довелося побувати і в Європарламенті, і в умовах молодої демократії в Румунії, і в старшій демократії в Туреччині, куди мене запросили на святкування 72-ї річниці її парламенту — Великих національних зборів. Я був не те, що здивований, але якоюсь мірою схвильований тим, що в Туреччині, де ринкова економіка запрацювала за 10 років і вже можна розрізняти країну до вісімдесятих років і країну часів ринку, велика роль у всіх перетвореннях належить саме парламенту, до речі, однопалатному, його комітетам і комісіям. Я був присутнім у багатьох комітетах, які фактично опонували один одному, бо вони нерідко відбивали інтереси різних політичних партій. Але там і партії, і їхні лідери, відстоюючи свої партійні програми, не посягають на право комітетів бути незалежними. Оце і є та демократія і багатопартійність, про які ми говоримо. Але в нас цього, на жаль, нема, хоча й стверджуємо, що в Україні 15 партій. Ну то й що?! Навіть у Верховній Раді тільки паростки цієї багатопартійності.

А коли я відвідав США вдруге, то наша делегація вже ознайомилася з

(Закінчення на 2-й стор.).

У РАДІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

25 вересня на засіданні Ради національної безпеки України розглянуто питання «Про екстремальну ситуацію із забезпеченням імунобіологічними препаратами та про загрозу розповсюдження інфекційних хвороб в Україні».

На засіданні порушувалось широке коло питань, серед яких: про необхідність вирішення проблеми питної води, визначення як одного з пріоритетних напрямів державної діяльності необхідності виробництва ліків, а також вирішення на офіційному рівні входження Національного комітету Українського Червоного Хреста до міжнародного співтовариства.

У засіданні, яке проходило під головуванням Президента України Л. М. Кравчука, брали участь керівники центральних органів державної влади, провідні вчені.

ВИСОКИЙ ГІСТЬ З-ЗА ОКЕАНУ

Сьогодні до Києва з офіційним візитом на запрошення Президента України Леоніда Кравчука прибуває Його Високоповажність Вельмишановний пан Рамон Джон Гнатишин, Генерал-губернатор Канади.

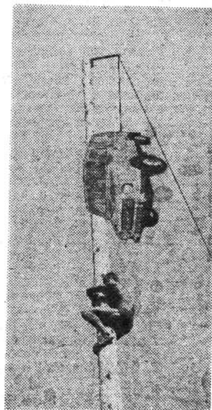
Програма перебування Р. Гнатишина в Україні, яка розрахована до 2 жовтня передбачає бесіди з Президентом України Л. Кравчуком, Головою Верховної Ради І. Плющем, виступ на пленарному засіданні нашого парламенту, огляд історико-культурних місць Києва, відвідання Чернівців.

* * *

Рамон Гнатишин народився 16 березня 1934 року в Саскатуні (канадська провінція Саскачеван) у сім'ї сенатора українського походження. Закінчив Університет провінції Саскачеван. Доктор юридичних наук. У 1956—1974 роках займався юридичною практикою. З 1957 року — член колегії адвокатів провінції Саскачеван. З 1974 по 1988 рік обирався членом Палати громад парламенту від Прогресивно-консервативної партії. З 1979 року обіймав посади міністра енергетики, гірничорудної промисловості, державного міністра з питань науки і техніки. У 1984—1986 роках — голова Таємної ради, дорадчого органу при главі держави. З 1986 по 1988 рік був міністром юстиції і генеральним прокурором Канади. У січні 1990 року призначений Генерал-губернатором Канади — главою держави, в чиїй особі представлена королева Великобританії.

Р. Гнатишин одружений, має двох дітей.

Передплата-93

«Голос України» — газета Верховної Ради України, виходить п'ять разів на тиждень обсягом удвічі більшим, ніж будь-яка з українських газет, 16 сторінок і при цьому коштує:

- на рік — 480 крб.
- на півроку — 240 крб.
- на квартал — 120 крб.
- на місяць — 40 крб.

«Голос України» виходить українською (індекс 60955) та російською (індекс 60997) мовами, має додатки мовами національних меншин.

Дещо про передплату, лотерею та їх спонсорів читайте на 4-й стор.

«Верховна Рада повинна творити закони, здійснювати парламентський контроль, вирішувати питання державного устрою»

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

основами, формами, методами, державним устроєм і взаємодією законодавчої і виконавчої влад у цій країні не тільки там, де Президент, Конгрес, а й на рівні штатів. І коли ми побачили це і співставили з тим, що діється у нас у зв'язку з впровадженням Закону про представника Президента, то відзначили, що це ж зовсім різні речі. Сорок перший Президент США Буш не має можливості без відома відповідного комітету Сенату призначити навіть зуступника міністра. А наша Верховна Рада Президентові делегувала все, окрім призначення всеьми міністрів та керівників відомств. Ми делегували Президентові навіть право створювати й реорганізовувати державні структури, що за Конституцією має бути виключним правом Верховної Ради. Повторюю, виключним. І тому сьогодні, вивчивши той досвід і співставивши нашу дійсність з чинною Конституцією України, ми бачимо правовий нонсенс. Стаття 97 у главі 12 Конституції чітко визначає виключні права Верховної Ради: «До виключного відання Верховної Ради належить прийняття рішень з питань державного устрою України». Ця конституційна норма доповнена іншим пунктом цієї статті, який передбачає, що до виключного відання Верховної Ради відноситься «Визначення порядку організації і діяльності органів державної виконавчої влади, місцевого самоврядування, суду...). До речі, структура і компетенція Уряду за Конституцією також має визначатись Верховною Радою, адже саме вона покликана затверджувати Закон про Кабінет міністрів України.

Але ми, доповнюючи Конституцію главою про Президента, включили до неї пункт, відповідно до якого Президент для забезпечення виконання Конституції і законів України утворює, реорганізує і ліквідує міністерства, відомства та інші органи державної виконавчої влади в межах коштів бюджету, затверджених Верховною Радою, призначає та звільняє з посад керівників цих органів. І вийшли «ножиці»: 97 статтю Конституції ніхто не скасовував, а в главі про Президента з'явилося все оте вищезгадане. Тому сьогодні важко розмежувати ці повноваження, оскільки виявляється, що частина виключних повноважень парламенту віднесена також до відання Президента. Якби ці питання розв'язувалися, так би мовити, миром, злагодою і взаєморозумінням, то це якось і могло би бути. А коли стало практикуватися так що Президент має робити все, і навіть створювати якусь невідому державну думу, а далі наділяти її якимись невідомими повноваженнями, то ми підійшли до незрозумілого фінішу. Державна дума засіла і в присутності Президента підготувала 11 вересня цього року проект постанови, на титулі якого написано: «Державна Дума України». А хто ж створив цю державну думу? Якщо вона дума при Президенті, то нехай там і буде, але, по-перше, треба забрати слово «Державна», а по-друге, вилучити з назви слово «Україна». Бо дума при Президенті — це не дума України, і радники Президента — це радники Президента, а не державні радники України.

А який заголовок цієї постанови — «Про взаємодію і розмежування повноважень між органами законодавчої і виконавчої влади»! А там же сидів Президент і коментував це! Те, про що написано в назві,— це виключне право Верховної Ради, і виходить, що його перебирає в неї державна дума. Це, повторюю, нонсенс, який взагалі важко пояснити. Я посилався тільки що на Конституцію, але то ми у Верховній Раді так зробили, що не узгодили статті. А що означає ця думівська постанова? Тільки те, що неконституційна дума, повторюю, неконституційна, вийшла за всі правові межі. А почитайте, що написано в цій постанові: розмежувати повноваження влад можна «шляхом підготовки законопроектів органами законодавчої і виконавчої влади самостійно».

Тобто обидві влади готують законодавчі акти самостійно. Далі — «відмови від практики доручень про підготовку законопроектів, які Верховна Рада дає Кабінету міністрів». Не Президія, підкреслюю, а Верховна Рада! Виходить, що Верховна Рада не має права давати доручення. Ви розумієте, до чого додумалися ці «державні» діячі у думі?! Вже вони регулюють відносини між Верховною Радою і Урядом!

Отже, я хочу, щоб ви правильно мене зрозуміли — я говорив і зараз говорю: те, що Леонід Кравчук був обраний Головою Верховної Ради, а потім Президентом України, було найкращим варіантом і для Верховної Ради, і для України. Я за це голосував і агітував.

І я не хотів би, щоб ви зрозуміли, що Плющ і Кравчук вступають у конфронтацію. Це не конфронтація, а принципові відносини, бо дехто в президентських структурах хоче бачити тільки одну функцію Верховної Ради — законодавчу, — про це трублять на весь світ. Але вони забули про дві інші функції парламенту — парламентський контроль, який ніхто й ніколи не відбирав, і установчу. Тобто до виключного відання Верховної Ради належить вирішення питань державного устрою. Оце і є відповідь на ваше запитання.

— Який ваш прогноз щодо відносин Верховної Ради і Уряду, який збирається винести на депутатське обговорення свій план поглиблення економічних реформ? Опозиція назвала цей документ «планом поглиблення прірви». Державна дума теж не дуже згодна з урядовим планом.

— Якби ця дума була чиясь, а не президентська, то вона могла б і думати, і радити і від її імені повинен був би говорити той, кому вона нарадила. А у нас дума президентська, і тільки критикує. Якби вона несла хоч якусь відповідальність, то вона запропонувала б альтернативний план, а так вона просто відкидає план, і все.

Я висловлю особисту думку: такий план дій Уряду на Верховну Раду взагалі виносити не потрібно. Обговорення його ні до чого її не зобов'язує. Верховна Рада може взяти лише до відома. Але хіба це краща форма «взяти до відома»?

Я розумію, коли Верховна Рада схвалила Основи національної економічної політики України. Там чітко сказано: «Україна має будувати незалежну економіку і стрижнем цієї економіки має бути зміна виробничих відносин після радикальних економічних реформ». Більше нічого не потрібно. Як це все зробити — повинно регламентуватися законами, а також нормативними актами Президента та Кабінету міністрів. Верховна Рада закони прийняла, потрібні нові — вносьте пропозиції, але коли чогось не вистачає для здійснення економічної реформи, то це може зробити і сам Президент. Адже Конституцією України передбачено, що Президент на період до прийняття нової Конституції України ухвалює укази з питань економічної реформи, не врегульованих законами, з наступним їх затвердженням Верховною Радою. Жодного такого указу Верховна Рада за 10 місяців не затверджувала. Та вони й не виносилися.

— Багато фахівців і політиків, які бачили той урядовий план, стверджують, що Уряд, виносячи документ на розгляд сесій, хоче «прив'язати» до його виконання й Верховну Раду, сховатися за спинами депутатів. Як Ви до цього ставитеся?

— Щодо спин, то я вам навів статтю із Конституції, вона тільки стверджує те, про що ви запитуєте. Якби не хотіли сховатися за спинами, то й не вносили б цей план на сесію, а прийняли відповідний указ чи запропонували проект закону. Вноситься на сесію незрозуміло чий документ. Якщо урядовий, то Уряд нехай його й виконує, як спланував, так нехай і діє.

Звичайно, Верховну Раду про план треба було б поінформувати. І тільки. Такий же підхід, як планується, ще раз підкреслює бажання виконавчої влади перекласти відповідальність за впровадження в життя тих законів, які вже напрацьовані, на Верховну Раду.

— Але коли Верховна Рада побачить, що в урядовому плані є порушення вимог законів, які регламентують перехід української економіки до ринку, то чи буде вона його обговорювати? Чи поставиться до нього схвально?

— Я, по-перше, не кваліфікував би той план як порушення законів про перехід до ринку. Треба детально розібратися з кожним пунктом документа, і коли такі порушення знайдуться, то вони будуть відметені як антизаконні.

Але в цій справі ще одна сторона. Цим планом декому хотілося не тільки прив'язати до нього Верховну Раду, а довершити, що вже вдалося сьогодні. Адже зараз всі пікети незадоволених ідуть до Верховної Ради, а Уряд присутній тільки на плакатах з вимогою його відставки і в розмовах, мовляв, Верховна Рада, сяка-така, разом з Плющем не відправляють Уряд у відставку. Я справді несу певну відповідальність за Уряд, і критика на мою адресу деякою мірою справедлива. Я підтримував Уряд, але з однієї причини: щоб зробити висновки, потрібен час.

Сьогодні ж ставлю перед собою запитання: якщо й надалі займатиму таку позицію, то що принесу для загальної справи більше — шкоди чи користі? І прийшов до висновку, що шкоди, а отже, не маю більше права займати таку позицію. Про це я сказав Президентові. Далі обгрунтовуватиму свою думку на Президії, а потім і на сесії Верховної Ради.

Потрібна повна ясність. На 19 жовтня готуються страйки, і вимоги страйкомів на 90 відсотків політичні: заміна Уряду і розпуск Парламенту. Нас поставили на один щабель із Урядом. Але треба кожному усвідомити, що це конституційна криза, бо хто ж прийме закон про нові вибори як не Верховна Рада? Що, проводити їх указом Президента? Верховна Рада відповідає за прийняті законодавчі акти, а уряд — за впровадження законів у життя. Хоч нам і потрібно визнати, що не всі прийняті закони досконалі і втрачено багато часу. Але слід визнати і свою помилку в тому, що ми надто довго довіряли Уряду. Вірили в те, що ті люди щось зроблять. Тому Верховна Рада прийняла рішення заслухати доповідь Президента про виконання постанов Верховної Ради від 7 лютого і 7 липня цього року, в яких були конкретні звернення до Президента щодо змін в Уряді. Верховній Раді нічого іншого не залишається, як дати всьому цьому належну оцінку. Вона це й робить.

— Якщо уряд піде у відставку, то чи є в розпорядженні Верховної Ради кандидатури для нового складу? Чи узгоджували ви з кимось це питання?

— Тут ми знову повертаємось до того, хто повинен формувати новий Уряд. Президент стверджує, що згідно з Конституцією не має права відправити весь Уряд у відставку, це може зробити тільки Верховна Рада. Я думаю, що вона повинна це зробити, а як станеться, не знаю. Скажу вам відверто: до сьогодні я консультацій про кандидатури до нового Уряду не проводив, бо питання ще остаточно не розв'язане. Тим більше, що згідно діючої Конституції і Закону про Президента ці кандидатури має вносити Президент.

— Сьогодні в Україні поступово змінюється політико-державна структура: республіка з чисто парламентської перетворюється на парламентсько-президентську, а в майбутньому і на чисто президентську. Що, на ваш погляд, з цього приводу треба записати в новій Конституції України?

— Пошлюсь на досвід Конституції США, якій двісті років і яку хвалять у всьому світі, і скажу, що в Україні сьогодні нема жодного документа, який засвідчував би, що у нас президентська республіка. Тільки в Концепції нової Конституції України сказано, що Україна має бути президентською республікою. Писали ту Концепцію багато різних фахівців, але мені здається, що це робилося тоді під впливом запровадження в Україні поста Президента і нечіткого розуміння самої суті президентського правління. Чистої президентської республіки сьогодні ніде в світі нема, хоча кажуть, що нібито в Коста-Ріці щось подібне і є. Я скажу вам одне, що форма Рад в тому чи іншому вигляді, під тією чи іншою назвою, виправдала себе у всіх демократичних країнах. Бо представницькі органи — це форма Рад, і слова «Рада» боятися не треба. Це в нас ніколи не було справжніх Рад. Тому сьогодні нам, можливо, треба повернутися до гасла «Вся влада — Радам!».

Я категорично не поділяю думку Президента про те, що нову Конституцію України повинен приймати весь народ. Це було б пряме порушення чинної Конституції, де в тій же статті 97 записано, що «до виключного відання Верховної Ради України належить прийняття Конституції України і внесення до неї змін». Бо довелось би змінювати чинну Конституцію і вписувати туди положення про прийняття нового Основного Закону всім народом. Та навіть якщо це станеться і нову Конституцію справді прийме народ на референдумі, то тоді доведеться й усі зміни до неї, навіть дріб'язкові, вносити таким же чином. Таке навіть уявити важко.

— А хто повинен приймати нову Конституцію України: цей чи новий склад парламенту?

— З першого дня свого головування і по сьогодні я не змінив думки щодо долі і терміну повноважень цієї Верховної Ради. Я не поділяю думки про те, що нинішній парламент повинен відпрацювати повних п'ять років. Він нікому нічого не повинен. Сама форма «повинен» некоректна, бо ця Верховна Рада має працювати стільки, скільки в межах строку своїх повноважень приноситиме користь своїм виборцям. Ця Верховна Рада має завершити формування пакету законів для економічних реформ. Такі закони ми вже майже всі прийняли, вони вже діють для тих, хто по-справжньому хоче ними користуватися і користується. Це перше.

По-друге, я завжди говорив, що нам необхідно напрацювати проект нової Конституції і, якщо вдасться, то й прийняти її. Без цього ми не зможемо прийти до нового виборчого закону. Щоб знати, кого і куди вибирати, бо невідомо навіть, якою буде Верховна Рада: одно- чи двопалатною. Бажано було б, щоб Конституцію прийняли якнайшвидше, але я радився з багатьма фахівцями з приводу того, чи приймати нову Конституцію остаточну, чи, може, Конституцію перехідного періоду. До однозначної думки не дійшли, але більшість схиляється до того, що перехідна Конституція не потрібна. Бо нема нічого більш постійного, ніж тимчасове.

Тому я вважаю, що Верховна Рада після всенародного обговорення проекту нової Конституції, має визначитися щодо нього, а вже потім — напрацювати виборчий закон, прийняти постанову про нові вибори і розійтися. Скільки на це піде часу — невідомо, але, крім нас, цю роботу не зробить ніхто.

— Але ж ви, певно, знаєте, що почалося збирання підписів про припинення повноважень Верховної Ради.

— Не тільки знаю, а навіть скажу, що мене це не дуже хвилює. Мене непокоїть те, що на це витрачаються кошти і сили, а сама акція ні до чого путнього не приведе.

Саму ж політичну акцію — збирання підписів про референдум — як таку я не відкидаю, бо тиск на владу може бути різним.

На закінчення повернемось ще до майбутньої Конституції України. Як співголова Конституційної комісії можу сказати, що нова Конституція України, на мою думку, повинна передбачити головне: Верховна Рада має виконувати всі три свої функції — законодавчу, парламентський контроль і установчу.

Інтерв'ю вів Володимир СКАЧКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

У постійних комісіях

ЗАРОБЛЯТИМЕМО САМІ.
Захід лише підкаже скільки

Скільки ми заробляємо? «Достатньо, щоб з готовністю відгукнутися на заклик страйккому»,— гірко пожартував один робітник, тасуючи в руках щойно одержані жовтогарячі папірці. Скільки зароблятимемо завтра? «Достатньо, щоб заклики до страйку стали такими ж «популярними», як нинішній галоп цін»,— багатообіцяюче натякнув уряд законопроектом про оплату праці. Натяк «пройшов» на «ура». На жаль, сам проект має далеко менший успіх. На думку багатьох спеціалістів, він не зможе зняти соціального напруження в суспільстві.

Розглядати цей документ мали вже під час нинішніх пленарних засідань. Однак на засіданні Комісії з питань соціальної політики та праці, яке відбулося наприкінці минулого тижня, вирішено внести корективи до порядку денного: майже одностайно члени комісії «пригальмували» проект перед виходом на старт. З депутатами погодилися і запрошені спеціалісти, вони також рекомендували не виносити законопроект про оплату праці на розгляд сесії. Дивно, але навіть присутні на засіданні творці проекту в особі керівників Міністерства праці та Українського науково-дослідного інституту праці не дуже опиралися такій ухвалі. Аргументи народних депутатів та представників різних профспілок, очевидно, переконували: Закон про оплату праці, навіть найдосконаліший, вирваний з соціально-економічного контексту, ніяких реальних гарантій не дасть. Реформування заробітної плати так і залишиться жартівливим натяком.

— Отже, закон, про необхідність якого так довго говорили представники всіх партій і рухів, на який з нетерпінням чекають мільйони трудівників, поки що знімається з порядку денного сесії? — запитую в голови комісії М. Білоблоцького.

— Справа навіть не в тому, що проект має багато слабких позицій,— пояснює ухвалу учасників засідання Микола Петрович.— Просто всі ми чудово усвідомлюємо, що сам по собі цей закон нічого не дасть. Тільки здійснення соціально-економічних заходів у комплексі допоможе нам вийти з нинішньої кризи. Смішно говорити про реформу оплати праці, коли ще не розкрито пакета інших взаємозв'язаних з цим законопроектів: про оподаткування, ціноутворення, зовнішньоекономічні зв'язки та інші. До речі, така деталь: практика показала, що підвищення платні на 10 відсотків тягне за собою стрибок цін на двадцять відсотків. Є над чим замислитися, правда?

Ми розуміємо, що люди, доведені до відчаю матеріальним зубожінням, з нетерпінням чекають на закон, який гарантуватиме їм вищі прибутки, але... Ще раз підкреслюю, навіть за умови одностайного схвалення парламентом цього проекту (дозволю собі таку фантазію), Закон про оплату праці не поліпшить становища.

Не тільки не поліпшить, а, навпаки, відкине нас до старої політики — ще песимістичніше оцінюють цей документ представники профспілок: до горезвісної соціалістичної зрівнялівки, обмеження фонду заробітної плати, грабіжницького оподаткування. Словом, знову працюй на доброго дядька, а на себе — Бог пошле.

Відклавши прийняття закону на «завтра», члени засідання знайшли роботу і на «сьогодні»,— пройшлися по всіх статтях проекту, від яких найбільше відгонить «славним минулим». Цікаво, що реакція на деякі положення була діаметрально протилежною. Одні вбачали в них «притискання до землі підприємств, які вже провели приватизацію», інші — замах насамперед на підприємства державного сектора». Та хоч стріли летіли й з різних сторін, вони таки влучали в «яблучко»: законопроект у багатьох місцях виявився справді «вдячною» мішенню.

Зокрема, багато суперечок точилося навколо положення про регулювання оплати праці. Це крок назад чи турбота про соціальну справедливість? Можна розглядати це питання в різних аспектах, але в одному депутати-прибічники всіх форм власності були одностайними: механізм регулювання оплати праці, запропонований урядом, б'є по кишені саме активний робітничий клас, виробників, а не гендлярів.

— Нам потрібно розібратися у співвідношеннях в оплаті праці між усіма галузями народного господарства, не чекаючи на появу цього закону,— сказав народний депутат з Волині Ф. Свідерський.— Це перекреслить майбутні страйки. Інакше знову піднімуться невдоволені шахтарі, за ними вчителі, лікарі, артисти: мовляв, тим більше платять, а тим — менше.

Як досягти соціальної справедливості в рівнях оплати праці? Законопроект на це запитання відповіді не дає. (Між іншим, багато керівників підприємств, є такі й серед народних депутатів, одержують понад 100 тисяч купонів платні. Як тепер регулювати їхню оплату праці? Відібрати вже дане, чи підтягти до відповідного рівня інших? На які кошти?..).

Міністр праці М. Каскевич та директор НДІ праці О. Уманський, які доповідали на засіданні, погодилися з багатьма критичними зауваженнями. Закон про оплату праці, по суті — перше дітище українських авторів. Раніше такі документи «пеклися» в Москві, і в Київ надсилалися вже для виконання. Крім того, в останній момент з'ясувалося, що на світ з'явилося ще три (!) альтернативні проекти, розроблені з допомогою різних профспілок. Вирішено розглянути всі проекти і спільно з урядом узгодити «красиве» з «корисним». Але й після цієї пропозиції ще не поставлено крапки в «протоколі намірів». Оскільки на Заході, як відомо, благословенний ринок вже існує давно, а, отже, відповідно до його умов вироблено й чітку систему оплати праці. Наприкінці засідання учасники вирішили: під час доопрацювання проекту врахувати зарубіжний досвід. За це й проголосували. Правда, після цього хтось з найкомпетентніших уточнив: на Заході діють чотири системи оплати праці.

— Чотири й вивчити! — тут же ухвалили члени комісії під схвальні вигуки всіх присутніх. Засідання завершилося. Бажаючі перейняти зарубіжний досвід поділилися на чотири групи.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Парламентська хроніка

«РЕСПУБЛІКА КРИМ Є ПРАВОВОЮ, ДЕМОКРАТИЧНОЮ, СВІТСЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ В СКЛАДІ УКРАЇНИ»

Сесія ВР Криму привела Конституцію Республіки Крим у відповідність з Конституцією та законодавством України

Як уже повідомлялося, 25 вересня у першій половині дня проект Закону Республіки Крим «Про внесення змін та доповнень до Конституції Республіки Крим» було обговорено в постійних комісіях Верховної Ради. Після цього депутати зібралися на пленарне засідання й сформували узгоджувальну редакційну комісію. О 15-й годині розпочалося голосування по кожній із статей Конституції Республіки Крим, в які згідно з проектом Закону вносяться зміни та доповнення. Мається на увазі, що Конституція Республіки Крим приводиться у відповідність з Конституцією та законодавством України. Голова Верховної Ради Криму Микола Багров роз'яснив депутатам, що для прийняття кожної поправки та доповнення і Закону в цілому треба набрати 128 голосів, тобто дві третини від загальної кількості депутатів (а їх усього 192, на сесії присутніх 154). Оскільки електронна машина не працювала, голосування вирішили провести підняттям руки. На перших порах депутати члени РРК Юрій Мєшков та Віктор Межак стали самі підраховувати голоси, заважаючи працювати лічильній комісії. Але бачачи, що з їх контролю нічого не виходить (результати голосування збігалися), заспокоїлися.

У преамбулі зафіксовано поняття «народ Криму», а перша стаття Конституції Республіки Крим у такій редакції: «Республіка Крим є правовою, демократичною, світською державою в складі України» («за» — 139, «проти» — 13, «утрималось» — 2). В подальшому за прийняття тієї чи іншої поправки або доповнення висловлювались 143—146 депутатів. До речі, проти окремих статей голосував у гордій самотності Мєшков. У цілому ж за прийняття Закону проголосувало 199 депутатів, проти — 6, утримався — один.

У прийнятому Законі, зокрема, говориться: «На своїй території Республіка Крим в особі її державних органів, установ і службових осіб здійснює всю повноту влади і повноваження, крім тих, які становлять виключну компетенцію органів державної влади України... Предмет відання і повноважень Республіки Крим визначаються Конституцією України, нинішньою Конституцією і Законом України «Про розмежування повноважень між органами державної влади України і Республіки Крим»... Конституція Республіки Крим не повинна суперечити Конституції України, її основним принципам демократичного, правового і політичного ладу, забезпеченню прав і свобод людини».

Закріплено гарантії для збереження і розвитку всіх мов народів Криму, забезпечується право громадян користуватися рідною або будь-якою іншою мовою, вільно вибирати мову навчання та виховання. Державними мовами Республіки Крим затверджено кримськотатарську, російську та українську, а офіційною мовою і мовою діловодства — російську.

Введено й нову статтю до Конституції Республіки Крим, яка гласить: «Територія Республіки Крим не може бути змінена чи передана до складу іншої держави без згоди Верховної Ради України і Верховної Ради Криму».

Закон передбачає, що в місцях традиційного компактного проживання національних та етнічних груп за волевиявленням більшості населення даної місцевості з метою задоволення національно-культурних, мовних та духовних потреб можуть бути утворені відповідні національні адміністративно-територіальні одиниці. Зафіксовано «проведення референдумів Республіки Крим з питань, які належать до її відання», що, природно, виключає можливість проведення референдуму про так звану незалежність півострова.

В одній із статей говориться, що «розташування військових баз та інших військових об'єктів, формування нових військових частин, частин Національної гвардії України на території Криму узгоджується з Верховною Радою Криму». Зафіксовано, що «уряд Криму має постійне представництво в столиці України — місті Києві». Що ж до громадянства, то в Законі цю статтю викладено таким чином: «Кожний громадянин Республіки Крим є громадянином України. Громадяни України, які постійно проживають у Республіці Крим, є її громадянами».

Верховна Рада Криму одноголосно прийняла Звернення до Президентів України та Росії, до Верховних Рад України та Росії, в якому висловила прохання прискорити підготовку правової бази для встановлення подвійного громадянства, що, на думку депутатів, зніме гостроту проблеми, дозволить зміцнити братерські узи дружби між народами України та Російської Федерації.

Наприкінці сесії депутат Юрій Мєшков сказав, що ті 40 тисяч карбованців, які виділила асоціація «Імпекс-55 Крим» під час його голодовки восени минулого року, насправді використав не він, а його сім'я.

Дев'ята сесія ВР Криму перервала свою роботу до 15 жовтня.

* * *

27 вересня відбувся надзвичайний з'їзд Всекримського руху виборців за "Республіку Крим, на якому обговорювалися підсумки дводенної роботи сесії Верховної Ради. Серед 392 його делегатів понад 90 відсотків — громадяни похилого віку. Зібрання проходило в антиукраїнському дусі. Крім того, делегати затаврували ганьбою колишнього командира Кримського армійського корпусу генерал-майора Валерія Кузнецова, недавно обраного депутатом ВР Криму, за те, що він не виправдав їхніх сподівань і на дев'ятій сесії ВР Криму голосував за прийняття поправок та доповнень до Конституції Республіки Крим. Було також оголошено про саморозпуск РРК, оскільки «згідно з Конституцією України і Конституцією Республіки Крим РРК — незаконна організація». Про це заявив член виконкому РРК Вадим Мордашов. Натомість буде створено «Російськомовний рух Криму» й збережено абревіатуру «РРК».

Олександр ПІЛАТ, власний кореспондент «Голосу України».

ПЛАН ПОГЛИБЛЕННЯ РЕФОРМИ ПОГЛИБИЛИ

25 вересня у Кабінеті міністрів відбулася прес-конференція, на якій виступили В. Лисицький — керівник групи Кабінету міністрів України, яка займалася розробкою урядового плану поглиблення економічних реформ в Україні, Р. Шпек — міністр у справах роздержавлення і демонополізації, А. Філіпенко — керівник групи експертів при комісіях Верховної Ради, професор КДУ.

Як повідомив В. Лисицький, після того, як план розглянули на комісіях Верховної Ради, надійшло багато пропозицій — понад дві тисячі, з них «95 відсотків — конструктивні». План складається з 15 розділів, сформованих за чотирма напрямами. Він включає в себе бюджетну, податкову політику, план демонополізації, залучення зарубіжних інвестицій, грошової реформи. В. Лисицький говорив про необхідність ринкової структурної перебудови економіки України з послабленням впливу держави. Це, на його думку, повинно бути передумовою розвитку підприємництва. Але, як далі повідомив В. Лисицький, у 1995 році ще залишиться 54 відсотки державного сектора, «який повинен працювати на ринок».

Р. Шпек повідомив, що план уряду розроблено на основі «Основ національної економічної політики», підготовлених за дорученням Президента Державною думою (О. Ємельянов).

А. Філіпенко, якому уряд запропонував зробити експертизу плану, заявив, що він «необхідний», що в ньому «грунтовно опрацьовано розділ бюджетної політики, податкової системи, антимонопольних заходів», але зробив висновок: це план передумов до реформ. Він заявив також, що солідарний з виступом депутата Пинзеника на сесії Верховної Ради в тій частині, що не можна адміністративними методами розв'язувати проблеми створення, ліквідації, реорганізації, визначення цілей діяльності державних підприємств, розподілу продукції.

На прохання журналістів назвати авторів проекту, відповідь була «Сочтемся славой». На запитання про терміни впровадження плану керівник прес-центру Кабінету міністрів кивнув на Верховну Раду: коли вона прийме приблизно 70 законопроектів, кілька сот нормативних актів та кілька держпрограм, тоді й поговоримо.

Костянтин ПАРИШКУРА.

Повертаючись до надрукованого

Газу вистачить, та економити треба

8 вересня цього року у нашій газеті в скороченому вигляді було надруковано замітку віце-президента Державного газового концерну України «Укргазпром» М. Ковалка під редакційним заголовком «А у нас в квартирі газ. Поки що...», який не відповідав змісту.

Після численних дзвінків занепокоєних читачів редакція вважає за необхідне пояснити, що малося на увазі.

Замітка присвячувалась Дню працівників нафтової і газової промисловості і йшлося в ній про стабільну і ритмічну роботу концерну по забезпеченню природним газом споживачів України. Редакція «ГУ» заголовком загострила увагу на раціональному та економному використанні дефіцитного палива, адже видобуток газу в Україні становить лише 17 відсотків від обсягу споживання, решта імпортується з Росії та Туркменистану. За нинішніх цін природний газ обходиться нашій державі дуже дорого.

Як зазначалось у замітці, Україна є найбільшим імпортером природного газу у світі, а по споживанню посідає третє місце (після США та Росії). До речі, Франція, населення якої по кількості таке, як в Україні, споживає газу втричі менше.

Наша редакція ще раз наголошує на раціональному та економному використанні природного газу його споживачами.

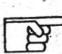
Робота ж концерну за 8 місяців цього року дає підстави стверджувати, що концерн разом з його основними споживачами НВО «Укргаз» за підтримки уряду України зробить все залежне від нього, щоб населення і промислові підприємства надійно забезпечувалися природним газом.

Передплата-93

«Голос України» проводить для своїх передплатників-93 лотерею. Розігруватимуться найрізноманітніші товари: автомобіль, телевізори, холодильники, пилососи, інша дефіцитна побутова техніка. І ВСЕ ЦЕ ЗАВДЯКИ НАШИМ ГЕНЕРАЛЬНИМ СПОНСОРАМ:

1. Луцькому автомобільному заводу (автомобіль ЛуАЗ-969М «Волинянка»).
2. Львівському концерну «Електрон» (телевізори «Електрон»).
3. Мелітопольському ВО «Старт» (пральні машини «Таврія»).
4. Харківському ВО «Комунар» (телевізори «Берізка»).
5. Чернігівській фабриці музичних інструментів (піаніно).
6. Луцькому підшипниковому заводові (універсальні деревообробні верстати).
7. Київській компанії «Росток» (кавомолки, міксери, кухонні комбайни).
8. Харківському тракторному заводу ім. С. Орджонікідзе (міні-трактор — Т-012).
9. Київській фірмі «Реле-маркетинг» (міні-пилососи, фени, дзвінки із секретом «Аргус»).
10. Харківському ВО «Завод ім. Малишева» (мотоцикл ЗИМ-350).
11. СП «Джонсон — Київ Корпорейшн» (набір миючих засобів).
12. Луцькому виробничо-торговельному шовковому об'єднанню (сувенірні набори — рушники, серветки).
13. Харківському колективно-виробничо-торговельному підприємству «Епос» (відрізи тканин для пальт і жіночих костюмів).
14. Херсонському заводу «Жовтень» (розмальовані електричні самовари).
15. ______________________

______________________ Шановні добродії!

Під час передплатної кампанії у вересні — листопаді тут може міститися і назва вашої фірми чи підприємства. Пропозиції по телефонах 446-72-63, 441-89-95.

Друзі, ви станете учасниками розиграшу нашої лотереї за умови, якщо передплатите «Голос України» на рік. Затим надсилаєте до редакції листівку, де вказуєте:

ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ;
ДОМАШНЮ АДРЕСУ;
НОМЕР КВИТАНЦІЇ;
НОМЕР ПОШТОВОГО ВІДДІЛЕННЯ, ЯКЕ ОФОРМИЛО ПЕРЕДПЛАТУ.

Розиграш лотереї у січні 1993 року. Щасти вам!

Наша лотерея: представляємо спонсорів

НЕ НАВЧИШСЯ ТОРГУВАТИ, НЕ ЗМОЖЕШ ВИРОБЛЯТИ

Знайомий купив у комісійному магазині телевізор. Імпортний. Той пропрацював тиждень і згас. Знайомий у розпачі: в майстерні за ремонт «іноземця» таку ціну заломили, що моторошно. Але ж іноземна фірма має нести якусь відповідальність за брак? Не несе.

Такі приклади непоодинокі, бо в Україну ввезено вже багато імпортної техніки. І цей процес триватиме. Але ті два-три десятки підприємств, які торгують імпортною технікою, зовсім не думають за права покупців. Їм аби збути товар. Вирішив на прохання знайомого поцікавитися: чи є у Києві фірма, яка несе відповідальність за проданий нею товар? Виявляється — є! І одна з них — «Інженерний центр ЛТД», де генеральний директор В. ЧЕТВЕРИКОВ.

— Валентине Костянтиновичу, що можна придбати в інженерному центрі з імпортної техніки і яку відповідальність за якість ви несете?

— Ми продаємо відео-, кінотехніку, фотоапаратуру, копіювальні машини, автомобілі «Мазда», які нам поставляє відома в Україні фірма «Мінолта». Одразу скажу: протягом гарантійного строку робимо ремонт і технічне обслуговування техніки, яку продаємо покупцям.

— Запитання практичне: я купив у вас фотоапарат, він зіпсувався. Що робити далі?

— Приносьте нам. Якщо протягом дня наші спеціалісти його не налагодять, ми видамо взамін інший.

— Без тієї тяганини, до якої нас привчили в Радянському Союзі?

— Так, бо ми дорожимо маркою «Мінолти» і власною репутацією.

— У такому випадку і ціни на ваш товар мають бути вищі, ніж у випадкових продавців або комісійних магазинах.

— Так. У нас ціни вищі. Але людина нехай вибирає: мати дешеву апаратуру і потім ходити по наших майстернях, або трохи дорожчу, але з гарантією, що це не халтура, що у будь-який момент поламка буде усунена в межах гарантійного строку безплатно. Ми навіть навчимо працювати, скажімо, на копіювальній машині.

— У вас великий попит на «Мазду»?

— За останні два місяці продали за купони близько 75 автомобілів. Хочу зазначити, що вони спеціально робилися під наше паливо і шляхи. До того ж фірма зобов'язується півтора року ставити запчастини і здійснювати технічне обслуговування безплатно.

— Відомо, що «Інженерний центр» недавно влаштував виставку виробів Сексардського м'ясокомбінату з Угорщини...

— Це другий напрямок нашої роботи. Ми хочемо, щоб в Україні були екологічно чисті й смачні продукти. А Сексардський м'ясокомбінат — один з відомих у Європі. За угорське салямі чули? То це його продукція. Угорці шукають зараз для себе потужного партнера в Україні. Ми готові влаштувати виставку Сексардського м'ясокомбінату на одному з великих підприємств України, покликати туди директорів з інших заводів. Хай подивляться, чим можна годувати людей.

— І цю продукцію можна закупити?

— Звичайно.

— За валюту?

— Не тільки. Угорська сторона готова до бартерних угод, можна підшукати й інші види розрахунків. До речі, наш центр спробує продавати угорські ковбаси та інші м'ясні вироби за купони в гастрономі «Київський».

— Може, й директори підприємств, скуштувавши салямі, запросять Сексардський комбінат із зразками виробів до себе?

— Ми теж сподіваємося у такий спосіб привернути увагу до продукції угорців. Щоправда, під час проведення виставки в Києві з Сексардським комбінатом підписано багато протоколів про наміри. Серед зацікавлених сторін є і промислові підприємства, і колгоспи, і радгоспи.

— Валентине Костянтиновичу, і все ж «Інженерний центр» створювався не для торгівлі і обслуговування?

— Так. Створюючи його, ми збирали кращі інженерні і конструкторські сили для розв'язання технічних проблем. Думали завести і власне виробництво. Але податкова політика цьому виду діяльності не сприяє зараз. Але — наша перспектива і ми від неї нікуди не подінемося. А торгівля — тимчасове явище. Та коли не навчишся торгувати по-справжньому, то не зумієш і виробляти.

Адреса інженерного центру: 252070, Київ, Контрактова площа, 12. Телефон: (044) 416-12-93, Факс: (044) 417-15-09.

Розмову вів Олександр БІЛИК.

P.S. «Інженерний центр ЛТД» для розиграшу в лотереї надав редакції канцелярські товари китайського і тайванського виробництва, калькулятори (Японія) і телефонний апарат на суму 64 548 карбованців.

Світ не без добрих людей

...І ВИДОВИЩ!

Скажу одразу: такого у списках вимог пенсіонерів Одеси бачити не доводилося. Не доводилося чути про це на численних мітингах, на зустрічах з керівниками міста, у виступах у засобах масової інформації, просто у транспорті чи у магазинних чергах. Скрізь вони говорять лише про хліб насущний. Але здійснювані в Одесі заходи по проведенню Міжнародного дня людей похилого віку, який відзначатиметься 1 жовтня, передбачають і хліб, і видовища. Не хлібом єдиним...

Спочатку про хліб. Ще 17 вересня представник Президента України в Одеській області Владлен Ільїн видав розпорядження, яке передбачає цілий ряд заходів по наданню конкретної матеріальної допомоги кожному мешканцю міста похилого віку. Особливу увагу мають відчути малозабезпечені та одинокі — ті, хто потребує допомоги, догляду. Для них з бюджету виділено 4 мільйони карбованців, на які закуповуються картопля і овочі на зиму. Держадміністрація разом з керівниками підприємств харчової і легкої промисловості області розглянули питання про зниження рентабельності та роздрібних цін на окремі види товарів першої необхідності для постачання торговельним організаціям, які займаються обслуговуванням інвалідів, учасників війни, малозабезпечених громадян. Відтепер у спецмагазинах для них можна буде придбати деякі товари продовольчої та промислової груп за дещо нижчими цінами, ніж у звичайних торговельних підприємствах.

Заохочують держадміністрація, органи місцевого самоврядування і благодійництво з боку державних, громадських, кооперативних та інших підприємницьких структур усіх форм власності. Особливо відзначається Жовтневий район Одеси, де навіть створено спеціальний «Фонд Гурвіда» (за прізвищем голови місцевого райвиконкому). Матеріальна допомога малозабезпеченим входить тут у повсякденну практику. З легкої руки колективу тутешнього кооперативного ресторану «Печеського» ряд інших підприємств громадського харчування впровадив щоденні безкоштовні обіди для обездолених. Ними користуються сотні людей. У районі організовано збір одягу, інших речей для тих, хто їх потребує. За тиждень до Міжнародного дня людей похилого віку активізувалася подібна діяльність і в інших районах міста.

Не хотілося б, щоб склалося враження, що у одеських пенсіонерів усі проблеми позаду. Жебраків на вулицях не стає менше. Зрозуміло, що тут потрібні кардинальні зміни щодо соціального захисту людей похилого віку як з боку держави, так і органів місцевого самоврядування.

Тепер про видовища. Для всіх пенсіонерів міста кінотеатри Жовтневого району (центр міста) безкоштовно демонструватимуть улюблені фільми минулих років, популярні сучасні стрічки, для них відкрили двері музеї. За квитками, оплаченими Жовтневим райвиконкомом, пенсіонери зможуть відвідати спектаклі в театрах — опери і балету, музично-драматичному. Когось запросять на трьохгодинну прогулянку на катамарані «Хаджибей», а ті, хто залишиться на березі моря, послухають оркестри в міському саду.

Хай хоч один день люди похилого віку не відчувають себе обділеними.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

Пове...

По всьому ... тилася хвиля ... ських татар, я... ся на історичн... ну. Останній з... 13 вересня у Б... золюція мітинг... післяпутчовий ... ду радянської і... ще позитивне. ... ня практичних ... вернення народ... щину стало ду... З одного боку ...

Сенсації

НЕ ЩУ... ЯНТА... КІМ...

Перебуваюч... рон із Ліхтен... фон Фальц-Фе... го до револю... раїні, заявив, ... ната згоріла в... під час другої ...

Такого висно... очолюючи раз... Семенов... вариство, ... ків займалося ... тарної кімнат... лення преси, в... реконують, що ... шукати, на ... Фальц-Фейна, ...

Втім, баг... виявилися ... розшукав ... Україні чимал... цтва, що були ... війни.

Оле...

Знай наш...

КОЗІ...

Журналіст... заздрии. Не... зидія Дніпро... ради вихід ... новиця побі... підтримці д... дань, конкре... дакційним н... кликала ж... «проявити г... в'язок, розу... преси і в м... ливому обс... редплату н...

Але і в ... петровські ... ють своїм ... спостерігає... демографічн... ваних вида... чили світ ... зет «Наро... «Без ілюзі... що готуєть... формаційно... «Фермер». ... ку є навіт... магнат. Зд... журналіст ... дов, який ... ство преси... но з різн... та фірмам... ри газети: «Родинне ... новиком ... фонд, «Ні... розповідає... стся цієї ... людського ... («Таинстве... ное, загад...

Н...
Дніпроп...

Передплата-93

10. Харківському ВО «Завод ім. Малишева» (мотоцикл ЗИМ-350).

11. СП «Джонсон — Київ Корпорейшн» (набір миючих засобів).

12. Луцькому виробничо-торговельному шовковому об'єднанню (сувенірні набори — рушники, серветки).

13. Харківському колективно-виробничо-торговельному підприємству «Епос» (відрізи тканин для пальт і жіночих костюмів).

14. Херсонському заводу «Жовтень» (розмальовані електричні самовари).

15. ______________________________

______________________________ Шановні добродії!

Під час передплатної кампанії у вересні — листопаді тут може міститися і назва вашої фірми чи підприємства. Пропозиції по телефонах 446-72-63, 441-89-95.

Друзі, ви станете учасниками розиграшу нашої лотереї за умови, якщо передплатите «Голос України» на рік. Затим надсилаєте до редакції листівку, де вказуєте:

ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ;

ДОМАШНЮ АДРЕСУ;

НОМЕР КВИТАНЦІЇ;

НОМЕР ПОШТОВОГО ВІДДІЛЕННЯ, ЯКЕ ОФОРМИЛО ПЕРЕДПЛАТУ.

Розиграш лотереї у січні 1993 року. Щасти вам!

...представляємо спонсорів

НЕ НАВЧИШСЯ ТОРГУВАТИ, НЕ ЗМОЖЕШ ВИРОБЛЯТИ

— Відомо, що «Інженерний центр» недавно влаштував виставку виробів Сексардського м'ясокомбінату з Угорщини...

— Це другий напрямок нашої роботи. Ми хочемо, щоб в Україні були екологічно чисті й смачні продукти. А Сексардський м'ясокомбінат — один з відомих у Європі. За угорське салямі чули? То це його продукція. Угорці шукають зараз для себе потужного партнера в Україні. Ми готові влаштувати виставку Сексардського м'ясокомбінату на одному з великих підприємств України, покликати туди директорів з інших заводів. Хай подивляться, чим можна годувати людей.

— І цю продукцію можна закупити?

— Звичайно.

— За валюту?

— Не тільки. Угорська сторона готова до бартерних угод, можна підшукати й інші види розрахунків. До речі, наш центр спробує продавати угорські ковбаси та інші м'ясні вироби за купони в гастрономі «Київський».

— Може, й директори підприємств, скуштувавши салямі, запросять Сексардський комбінат із зразками виробів до себе?

— Ми теж сподіваємося у такий спосіб привернути увагу до продукції угорців. Щоправда, під час проведення виставки в Києві з Сексардським комбінатом підписано багато протоколів про наміри. Серед зацікавлених сторін є і промислові підприємства, і колгоспи, і радгоспи.

— Валентине Костянтиновичу, і все ж «Інженерний центр» створювався не для торгівлі і обслуговування?

— Так. Створюючи його, ми збирали кращі інженерні і конструкторські сили для розв'язання технічних проблем. Думали завести і власне виробництво. Але податкова політика цьому виду діяльності не сприяє зараз. Це — наша перспектива і ми від неї нікуди не подінемося. А торгівля — тимчасове явище. Та коли не навчишся торгувати по-справжньому, то не зумієш і виробляти.

Адреса інженерного центру: 252070, Київ, Контрактова площа, 12. Телефон: (044) 416-12-93, Факс: (044) 417-15-09.

Розмову вів Олександр БІЛИК.

P.S. «Інженерний центр ЛТД» для розиграшу в лотереї надав редакції канцелярські товари китайського і тайванського виробництва, калькулятори (Японія) і телефонний апарат на суму 64 548 карбованців.

...х людей

...ОВИЩ!

...го ресторану «Печеськаго» ряд інших підприємств громадського харчування впровадив щоденні безкоштовні обіди для обездолених. Ними користуються сотні людей. У районі організовано збір одягу, інших речей для тих, хто їх потребує. За тиждень до Міжнародного дня людей похилого віку активізувалася подібна діяльність і в інших районах міста.

Не хотілося б, щоб склалося враження, що у одеських пенсіонерів усі проблеми позаду. Жебраків на вулицях не стає менше. Зрозуміло, що тут потрібні кардинальні зміни щодо соціального захисту людей похилого віку як з боку держави, так і органів місцевого самоврядування.

Тепер про видовища. Для всіх пенсіонерів міста кінотеатри Жовтневого району (центр міста) безкоштовно демонструватимуть улюблені фільми минулих років, популярні сучасні стрічки, для них відкрили двері музеї. За квитками, оплаченими Жовтневим райвиконкомом, пенсіонери зможуть відвідати спектаклі в театрах — опери і балету, музично-драматичному. Когось запросять на трьохгодинну прогулянку на катамарані «Хаджибей», а ті, хто залишиться на березі моря, послухають оркестри в міському саду.

Хай хоч один день люди похилого віку не відчувають себе обділеними.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Повернутися дозволили. Дайте право жи...

По всьому Криму прокотилася хвиля мітингів кримських татар, які повернулися на історичну батьківщину. Останній з них відбувся 13 вересня у Бахчисараї. Резолюція мітингу констатує: післяпутчовий процес розпаду радянської імперії — явище позитивне. Але вирішення практичних проблем повернення народу на батьківщину стало дуже складним. З одного боку — небажання

Зверніть увагу

республік, де компактно проживають кримські татари, займатися їхніми проблемами, з іншого — політична ситуація, яка складається довкола Криму. Позиція Верховної Ради Криму, говориться у прийнятій на мітингу резолюції, «спрямована на відкриту протидію відновленню прав нашого народу на Батьківщині». З 200 тисяч кримських татар понад 80 тисяч сьогодні живуть у зведених власними руками будовах, без води, газу, електроенергії. І це в той час, коли відомі численні випадки розбазарювання фінансових коштів, відпущених на повернення кримських татар.

Ідея українського парламенту врегулювати правовим шляхом крим... проблеми є пози... розроблений її ... конопроект «Про... мськотатарського... ції) в Україні» ... нормам міжнаро... «оскільки не заб... лізації кримсь... народам... права... начення і віднов... нальної державн...

На мітингу пр... моги включити ...

Сенсації

НЕ ШУКАЙТЕ ЯНТАРНОЇ КІМНАТИ

Перебуваючи в Києві, барон із Ліхтенштейна Едуард фон Фальц-Фейн, предки якого до революції жили в Україні, заявив, що Янтарна кімната згоріла в Німеччині ще під час другої світової війни.

Такого висновку він дійшов, очолюючи разом з Юліаном Семенов[illegible] [illegible]іжнародне [illegible]вариство, [illegible] п'ятнадцят[illegible] [illegible]оків займалося пошуками Янтарної кімнати. Всі повідомлення преси, в яких автори переконують, що знають, де її шукати, на думку Едуарда Фальц-Фейна, — вигадки.

Втім, баг[illegible]річні пошу[illegible] не виявилися [illegible]арними. [illegible]он розшукав і передав Росії та Україні чимало творів мистецтва, що були вивезені під час війни.

Олексій БРЕУС.

ПОЛІТ З ПІДРІЗА...

На грані банкрутства опинилося єдине в Україні підприємство, що реалізує мисливську і спортивну зброю. Кілька днів тому МВС України анулювало ліцензію на право придбання і реалізації мисливських рушниць, мотивуючи це тим, що згідно закону України про підприємництво такою діяльністю може займатися лише державне підприємство. Але державних структур такого профілю в Україні немає... Недавно на сесії Верховної Ради України було розглянуто проект відповідних змін до закону, але остаточного рішення не прийнято.

Буває...

— Чекати ми не можемо, — каже генеральний директор фірми «Сапсан» Юрій Кізько.— Кожного дня наші збитки перевищують півмільйона карбованців. Ми уклали чимало контрактів і зробили попере... майже на сто мі... римати товари н... всьому світі д... ємствам якийсь ... вершити справи... Україні вкотре ... без будь-якого ...

У скрутному ... опинились і хвор...

Знай наших!

КОЗИРНИЙ «ТУЗ»

Журналістам нині не позаздриш. Не випадково президія Дніпропетровської облради вихід із скрутного становища побачила «в масовій підтримці друкованих видань, конкретній допомозі редакційним колективам» і закликала жителів області «проявити громадянський обов'язок, розуміння труднощів преси і в максимально можливому обсязі здійснити передплату на 1993 рік».

Але і в цій скруті дніпропетровські журналісти дивують своїм оптимізмом. Тут спостерігається повторний демографічний вибух друкованих видань. Недавно побачили світ перші номери газет «Народна медицина», «Без ілюзій», стало відомо, що готується й випуск інформаційно-ділової газети «Фермер». У Дніпропетровську є навіть свій газетний магнат. Здавна відомий тут журналіст Олександр Давидов, який нині очолює агентство преси «Дніпро», спільно з різними організаціями та фірмами видає вже чотири газети: «Твоя садиба», «Родинне вогнище», співзасновником якої став Дитячий фонд, «Нічна газета», яка розповідає про все, що стається цієї темної третини людського життя, і «ТУЗ» («Таинственное, удивительное, загадочное»).

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

ШВЕДСЬКІ БІЗНЕСМЕНИ...

Вперше

На запрошення Церкви християн віри євангельської села Рованці Луцького району, зокрема її пастора П. Янюка, на Волині перебувала група представників Скандінавської Місії дітей на чолі з її президентом Сігваром Валенбергом. Під час переговорів, які відбулися в обласній адміністрації, досягнуто домовленості, що Місія не тільки надаватиме речову гуманітарну допомогу, але й організовуватиме лікування тяжко хворих дітей з України, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС, допомагатиме інвалідам і соціально незахищеному населенню.

Зважаючи, що Луцьк знаходиться на невеликій відстані від кордону і має хороші комунікаційні можливості, тут вирішено відкрити українсько-шведське представництво С... Місії дітей. Оч... подружжя Меря... льфі. Вже прак... нуто домовленос... складські прим... зберігання гума... помоги, житло.

У складі групи... дські бізнесмени... президент міжна... стиянської комер...

РАЗ—ЯРМАРОК, ДВА—ЯРМА...

Щось новеньке

Осіння ярмаркова лихоманка не обминула й Закарпаття. Після численних товарних презентацій різних фірм та СП нарешті спромоглися виставити власну продукцію і місцеві підприємства та господарства. Загіпнотизовані високими цінами попередніх ярмарків, жителі області сподівалися, що «рідні» колективи порадують дешевими товарами. Дзуськи! За кілограм картоплі просили 35—45 купонів, цибулі — 50, винограду — 80—100...

Продуктовий асортимент був досить широкий (не ви...падково за кіль... ярмарку з овоч... нів зникло чим... тів). Торгівля ж... ми товарами чер... ня випуску в м... ласті зменшила... вдвічі, тож і на... було небагато.

Щоб якось п... становище, з іні...

Коротко

НІ ЗЕМЛІ, НІ ТРАКТОРА

Менський центр зайнятості зареєстрував безробітного Петра Маховика, який до цього обіймав посаду заступника голови районної Ради. Щоправда, за рішенням депутатів райради, на громадських засадах.

Колишньому керівнику, який не бажає поступатися принципами, поки що не знайшли роботу відповідно до його знань та інтересів.

— Із задоволенням пішов би у фермери, — говорить Петро Фролович. Але у наданні землі, яку просив, відмовили. Тепер ось вагаюсь: як бути без трактора?

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

НАЙКРАЩЕ — ДОЛАРИ

Чотири чемпіони Олімпійських ігор у Барселоні — бігунка Ольга Бризгіна, борець Олег Кучеренко, гімнасти Григорій Мисютин та Ігор Коробчинський — стали почесними громадянами Луганська. Проте сьогодні більше цінуються долари, а не формальні звання. Почесні громадяни не роблять секрету з того, що вже найближчим часом відбудуть захищати честь зарубіжних клубів. Але від виступів за збірну України не відмовляються. Хоч це приємно...

Сергій СКИБА.

Луганськ.

Кримінальна хроніка

«МИСЛИВЦІ» ЗА ТУРИСТАМИ

Враховуючи складність криміногенної ситуації на автошляхах держави, збільшення кількості збройних нападів на туристичні автобуси, особливо в нічний та ранковий час, органи внутрішніх справ вживають необхідних заходів для стабілізації обстановки, перш за все для розкриття скоєних злочинів.

Так, працівники міліції затримали злочинну групу в складі 5 жителів Тернополя і області. У них вилучено гвинтівку, мисливську рушницю, патрони, газовий пістолет і балончики. Встановлено, що 11, 16 і 24 серпня група вчинила збройні напади на іноземних автотуристів, туристичний автобус із Литви, а неподалік від села Яргівки Зборівського району обстріляла «Мерседес» із 29 туристами. Розслідування продовжується.

Центр громадських зв'язків МВС України.

Добра вість

ЗДРА... ЗДРА...

Микола Юрійо... на Василівна Т... ла Дихтинець ... го району з вла... ви створили сім... чий будинок. До... дітей додалося ... сиріт з обласно... «Малятко» і ш... ту. Можна сміл... ти, що дітям п... нова матуся ви... графує, грає на...

Так і живемо

ПОЗА...

Днями Спілка... рів України спіл... терством інвест... дівництва прове... ня авторських ... висуваються на ... ржавної премії ... галузі архітект... претендентів на ... знаку — готель ... на Черепанові... ва, курортний ... кид» у Трускав... сько-торговельни... ла Турка Колом... йону на Івано-...

ГОЛОС України

...му проко-
...гів крим-
...повернули-
...Батьківщи-
... відбувся
...сараї. Ре-
...констатує:
...цес розпа-
...ії — яви-
... вирішен-
...блем по-
... батьків-
...складним.
...небажання

...АЙТЕ
...ОЇ
...ТИ

...Києві, ба-
... Едуард
...редки яко-
...или в Ук-
...тарна кім-
...ччині ще
...ової війни.
...ін дійшов,
... Юліаном
...дне ...бо-
...ками Ян-
...і повідом-
...автори пе-
...ть, де її
... Едуарда
...гадки.
...рошу ... не
... ...он
... Росії та
...рів мисте-
...ні під час

...БРЕУС.

...ИЙ
...»

...і не по-
...ково пре-
...ської об-
...ного ста-
...в масовій
... ви-
...помозі ре-
...ам» і за-
...області
...ський обо-
...трудощів
...ьно мож-
...снити пе-
...рік».
...ті дніпро-
...сти диву-
...ом. Тут
...повторний
...х друко-
...вно поба-
...номери га-
...едицина»,
... відомо,
...пуск ін-
... газети
...петровсь-
... газетний
...мий тут
...др. Дави-
...», агент-
...», спіль-
...нізаціями
...вже, чоти-
... садиба»,
..., співзас-
... Дитячий
...а», яка
... що ста-
...третини
... і «ТУЗ»
...дивитель-

...Микола
...ЕНКО.

...онутися дозволили. Дайте право жити

Зверніть увагу

республік, де компактно проживають кримські татари, займатися їхніми проблемами, з іншого — політична ситуація, яка складається довкола Криму. Позиція Верховної Ради Криму, говориться у прийнятій на мітингу резолюції, «спрямована на відкриту протидію відновленню прав нашого народу на Батьківщині». З 200 тисяч кримських татар понад 80 тисяч сьогодні живуть у зведених власними руками будовах, без води, газу, електроенергії. І це в той час, коли відомі численні випадки розбазарювання фінансових коштів, відпущених на повернення кримських татар.

Ідея українського парламенту врегулювати правовим шляхом кримськотатарські проблеми є позитивною, але розроблений її комісією законопроект «Про статус кримськотатарського народу (нації) в Україні» не відповідає нормам міжнародного права «оскільки не забезпечує реалізації кримськотатарським народам... права на самовизначення і відновлення національної державності».

На мітингу прозвучали вимоги включити до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України питання про розгляд Закону «Про статус кримськотатарського народу (нації) в Україні» (проект Меджлісу), визнати Меджліс кримськотатарського народу єдиним повноважним органом кримських татар, а також необхідність участі його у всіх питаннях. І, нарешті, говорили про необхідність повернення родових будинків, пам'яток культури, відчужених під час депортації.

Костянтин ПАРИШКУРА.
Крим.

ПОЛІТ З ПІДРІЗАНИМИ КРИЛАМИ

Буває...

На грані банкрутства опинилося єдине в Україні підприємство, що реалізує мисливську і спортивну зброю. Кілька днів тому МВС України анулювало ліцензію на право придбання і реалізації мисливських рушниць, мотивуючи це тим, що згідно закону України про підприємництво такою діяльністю може займатися лише державне підприємство. Але державних структур такого профілю в Україні немає... Недавно на сесії Верховної Ради України було розглянуто проект відповідних змін до закону, але остаточного рішення не прийнято.

— Чекати ми не можемо, — каже генеральний директор фірми «Сапсан» Юрій Кізько.— Кожного дня наші збитки перевищують півмільйона карбованців. Ми уклали чимало контрактів і зробили попередню оплату майже на сто мільйонів, а отримати товари не можемо. У всьому світі дають підприємствам якийсь час, аби завершити справи. Чому ж в Україні вкотре залишаємось без будь-якого захисту?

У скрутному становищі опинились і хворі на сколіоз діти школи-інтернату № 19 міста Києва, яким «Сапсан» перерахував не одну сотню тисяч карбованців. Під загрозою — і план фірми щодо створення разом з Іжевським механічним заводом «Арсенал» та іншими підприємствами заводу по виробництву мисливської зброї у Києві.

Ірина АНТИПЕНКО.

ШВЕДСЬКІ БІЗНЕСМЕНИ НА ВОЛИНІ

Вперше

На запрошення Церкви християн віри євангельської села Рованці Луцького району, зокрема її пастора П. Янюка, на Волині перебувала група представників Скандинавської Місії дітей на чолі з її президентом Сігваром Валенбергом. Під час переговорів, які відбулися в обласній адміністрації, досягнуто домовленості, що Місія не тільки надаватиме речову гуманітарну допомогу, але й організовуватиме лікування тяжко хворих дітей з України, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС, допомагатиме інвалідам і соціально незахищеному населенню.

Зважаючи, що Луцьк знаходиться на невеликій відстані від кордону і має хороші комунікаційні можливості, тут вирішено відкрити українсько-шведське представництво Скандинавської Місії дітей. Очолить його подружжя Меря і Бу Адольфі. Вже практично досягнуто домовленості про офіс, складські приміщення для зберігання гуманітарної допомоги, житло.

У складі групи були і шведські бізнесмени, зокрема президент міжнародної християнської комерційної палати Ейвін Кершнер. Вони ознайомилися з господарями агрофірми «Колос» Горохівського району, погодилися надати технологічну допомогу і поставити обладнання для спільного виробництва продуктів з картоплі, а також створити малі зразкові фермерські господарства на території Волині з майбутнім поширенням їх досвіду в Україні.

Богдан БЕРЕКЕТА.
Волинська область.

РАЗ—ЯРМАРОК, ДВА—ЯРМАРОК

Щось новеньке

Осіння ярмаркова лихоманка не обминула й Закарпаття. Після численних товарних презентацій різних фірм та СП нарешті спромоглися виставити власну продукцію і місцеві підприємства та господарства. Загіпнотизовані високими цінами попередніх ярмарків, жителі області сподівалися, що «рідні» колективи порадують дешевими товарами. Дзуськи! За кілограм картоплі просили 35—45 купонів, цибулі — 50, винограду — 80—100...

Продуктовий асортимент був досить широкий (не випадково за кілька тижнів до ярмарку з овочевих магазинів зникло чимало експонатів). Торгівля ж промисловими товарами через скорочення випуску в магазинах області зменшилася майже вдвічі, тож і на ярмарку їх було небагато.

Щоб якось поліпшити це становище, з ініціативи держадміністрації 24—25 вересня проводився оптово-промисловий ярмарок закупівля-продаж на 1993 рік. На думку керівництва краю, торгові організації мають не лише розподіляти, а й допомагати підприємствам у постачанні матеріалами та сировиною, фінансуванні перспективних виробів. От для такого «поєднання інтересів» і проводився ярмарок.

Микола ГОРВАТ.
Закарпатська область.

Коротко

НІ ЗЕМЛІ, НІ ТРАКТОРА

Менський центр зайнятості зареєстрував безробітного Петра Маховика, який до цього обіймав посаду заступника голови районної Ради. Щоправда, за рішенням депутатів райради, на громадських засадах.

Колишньому керівнику, який не бажає поступатися принципами, поки що не знайшли роботу відповідно до його знань та інтересів.

— Із задоволенням пішов би у фермери, — говорить Петро Фролович. Але у наданні землі, яку просив, відмовили. Тепер ось вагаюсь: як бути без трактора?

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

НАЙКРАЩЕ — ДОЛАРИ

Чотири чемпіони Олімпійських ігор у Барселоні — бігунка Ольга Брізгіна, борець Олег Кучеренко, гімнасти Григорій Місютін та Ігор Коробчинський — стали почесними громадянами Луганська. Проте сьогодні більше цінуються долари, а не формальні звання. Почесні громадяни не роблять секрету з того, що вже найближчим часом відбудуть захищати честь зарубіжних клубів. Але від виступів за збірну України не відмовляються. Хоч це приємно...

Сергій СКИБА.
Луганськ.

Кримінальна хроніка

«МИСЛИВЦІ» ЗА ТУРИСТАМИ

Враховуючи складність криміногенної ситуації на автошляхах держави, збільшення кількості збройних нападів на туристичні автобуси, особливо в нічний та ранковий час, органи внутрішніх справ вживають необхідних заходів для стабілізації обстановки, перш за все для розкриття скоєних злочинів.

Так, працівники міліції затримали злочинну групу в складі 5 жителів Тернополя і області. У них вилучено гвинтівку, мисливську рушницю, патрони, газовий пістолет і балончики. Встановлено, що 11, 16 і 24 серпня група вчинила збройні напади на іноземних автотуристів, туристичний автобус із Литви, а неподалік від села Ягрівки Зборівського району обстріляла «Мерседес» із 29 туристами. Розслідування продовжується.

Центр громадських зв'язків МВС України.

Добра вість

ЗДРАСТУЙТЕ, МАМО, ЗДРАСТУЙТЕ, ТАТО!

Микола Юрійович та Ганна Василівна Труфини з села Дихтинець Путильського району з власної ініціативи створили сімейний дитячий будинок. До п'яти своїх дітей додалося ще п'ятеро сиріт з обласного будинку «Малятко» і школи-інтернату. Можна сміливо сказати, що дітям пощастило. Їх нова матуся вишиває, фотографує, грає на баяні, веде разом з новим татком велике домашнє господарство, де і корови, і пасіка, і всяка інша живність.

Матеріальну підтримку незвичайній сімейній установі надає районна держадміністрація. А взагалі на Буковині вже відкрито чотири будинки такого типу.

Василь БАБУХ.
Чернівецька область.

Так і живемо

ПОЗАЗДРИМО ГОТЕЛЯМ

Днями Спілка архітекторів України спільно з Міністерством інвестицій та будівництва провели обговорення авторських проектів, які висуваються на здобуття Державної премії 1992 року в галузі архітектури. Серед претендентів на високу відзнаку — готель «Інтурист». на Черепановій горі Києва, курортний готель «Бескид» у Трускавцях, громадсько-торговельний центр села Турка Коломийського району на Івано-Франківщині. Зведена схема районного планування України, підготовлена Діпромістом, і проект музею А. Макаренка у селищі Подвірки на Харківщині. З усього видно, що за три премії позмагаються між собою архітектори західних областей України та Києва. Що ж, готелям можна позаздрити. Чи доживемо до того часу, коли на Державну премію висуватимуть проект стаціонарного будинку чи житлового масиву?

Сергій ВУСАТИЙ.

Пам'ять

ДОВГА ДОРОГА В ВІКАХ

Упродовж 270 років повертався на землю предків український філософ Григорій Савич Сковорода. У Харкові вперше відкрито пам'ятник, гідний увічнити цього мислителя. Столиця Слобожанщини зустріла мандрівника, якого «світ ловив та не спіймав», — як сказав під час урочистостей представник Президента в Харківській області Олександр Масельський. Голова Харківської міськради наголосив, що це — повернення боргів двом видатним синам України — Григорію Сковороді та скульптору Івану Кавалерідзе. Пам'ятник, свого часу заборонений (у руках філософа — Біблія), до встановлення у Києві на Подолі, нині скульптура стоїть в історичному центрі Харкова, неподалік Свято-Покровського монастиря, в колегіумі якого викладав свого часу Григорій Савич.

Микола КОСИЙ.
Харків.

До речі

На весь зріст під Вашингтоном

постане філософ Григорій Сковорода. Так готуються відзначити його 270-річний ювілей за кордоном. Скульптуру буде відлито у бронзі молодим скульптором, професором Марком Родесом і встановлено 29 листопада нинішнього року поряд із церквою Святого Андрія у містечку Сільвер Спрінг. Як повідомили землякам великого філософа члени американської української громади, вони з великою увагою стежать за подіями у рідному краї, пропагують народні традиції.

Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

Комісія Верховної Ради України у справах молоді та колектив Секретаріату Верховної Ради України висловлюють щире й глибоке співчуття завідуючому секретаріатом Комісії Верховної Ради України у справах молоді О. В. Разумкову з приводу тяжкої втрати — смерті його батька Василя Полікарповича.

План, що його запропонував Кабінет міністрів, може поставити Україну на межу економічної катастрофи

Точка зору

КАМО

Почну з того, що я ладен підтримати будь-кого, в тому числі і нинішній уряд, якщо він прийме таку програму економічних реформ, яка зможе покласти край нинішній невпевненості громадян нашої держави у завтрашньому дні, відсутності найближчої перспективи. Та чи дає підстави для такої підтримки проект Плану дій нинішнього уряду, запропонований нещодавно!

БУДЬ-ЯКА програма економічних реформ у сьогоднішніх умовах повинна давати відповідь на кілька запитань. **Який шлях реформ ми обираємо? Яких заходів слід вжити для виведення економіки України зі стану некерованого спаду? Без чого неможливе її подальше піднесення?** За моїм розумінням, для ринкових реформ цих запитань було б достатньо. Однак ознайомлення з документом уряду змушує поставити ще кілька додаткових запитань: який політичний курс ми обираємо, яку державу будуємо, як уряд аналізує причини нинішньої ситуації, як проект уряду сприйме міжнародне співтовариство?

Спробую дати відповіді на поставлені запитання. Але спочатку щодо назви документа. Вона оптимістично претензійна. Бо про яке поглиблення економічних реформ в Україні може йти мова, якщо, по суті, вони ще й не починалися, а деякі зміни сталися тільки під тиском російських реформ внаслідок перебування України в єдиному рубльовому просторі? **Наводжу потрібні аргументи: основної передумови для проведення незалежних економічних реформ, реального набуття економічної незалежності — запровадження власної грошової системи — не маємо, активної монетарної політики не проводимо; приватизація власності гальмується.** А те, що вдалося зробити (спираючись на власний досвід участі в цих процесах), було зроблено не завдяки сприянню, а швидше всупереч волі державних органів влади. Мало того, вчасні, край важливі укази Президента України щодо комерціалізації торгівлі, сфери побуту не виконуються, блокуються на багатьох рівнях.

Наша кредитна політика полягає у... відсутності будь-якої кредитної політики, що вилилось у нечувану за масштабами і за термінами здійснення кредитну емісію, що інфляцію перетворило у гіперінфляцію, поставило на межу зубожіння мільйони людей, збільшило державний внутрішній борг до загрозливих розмірів.

Наша бюджетна політика разом з податковою системою, з одного боку, «вбиває» підприємництво, «душить» ініціативу, а з другого — провокує інфляцію, що не відповідає завданням виходу економіки з кризи.

Політика в галузі зовнішньоекономічної діяльності призвела до того, що, з одного боку, блоковано експорт деяких видів продукції українських підприємств, причому тих, що успішно конкурували і могли б конкурувати на світовому ринку, а з другого боку, це спричинило ситуацію, за якої майже вся валютна виручка експортерів осідає на банківських рахунках Заходу і не надходить в Україну.

Банківська сфера, про необхідність реформування якої говориться вже кілька років, перебуває у зародковому стані і не відповідає потребам ринкової економіки.

Соціальна політика, нібито орієнтована на підтримку всіх верств населення через державні ціни, привела до зубожіння мільйони людей, в першу чергу малозабезпечених громадян.

Не можемо ми похвалитися успіхами і в **аграрній політиці.**

Певні досягнення маємо у формуванні **інфраструктури ринку, підприємницьких структур** (що також створено не завдяки, а всупереч відповідним державним органам). **Виникає запитання: що ж ми тоді будемо поглиблювати? Ті негативні явища і процеси, які в нас відбуваються?**

Та, може, незважаючи на практичну відсутність до цього часу серйозних реформ, уряд має намір здійснити їх відповідно до запропонованого проекту? Спробую відповісти на ці запитання.

Детальний аналіз основних принципових положень проекту документа дає незаперечні підстави стверджувати, що, незважаючи на декларування у назві та в кількох розділах документа курсу на поглиблення економічних реформ, **проект Плану уряду містить чітко визначений поворот на зміну політичного курсу і лінію на відхід від ринкових реформ, відродження у повному масштабі основних складових командно-адміністративної системи, позбавлення підприємств основних елементів господарської самостійності, що їх надали прийняті Верховною Радою закони та укази Президента України.** Підтвердження цій тезі можна знайти у багатьох принципових положеннях документа.

ОХОПЛЕННЯ **прямим державним контролем чи регулюванням** (слово це, нормальне для мене і яке відбиває нормальні ринкові способи впливу на ціни, в урядовому документі тотожне словам «прямий державний контроль», і я боюсь його, коли чую з вуст чиновника) **основної маси цін народного господарства, вилучення функцій ціноутворення від підприємств до міністерств, органів державної адміністрації областей, Києва і Севастополя.** В документі (чув це і від шановного прем'єра України, який виступав по телебаченню) заявляється, що поки держава впливала на ціни через встановлення граничних рівнів рентабельності (відповідний Указ Президента діяв з кінця січня до липня 1992 року), то ціни не росли. Але, бачите, втрутились якісь сили і домоглися відміни Указу. Насмілюся стверджувати, що таким чином проблема перевертається з ніг на голову і причини шукаються зовсім не там, хоча формально (для тих, хто вперто не хоче думати) висновок має підстави, бо основна хвиля росту цін почалася саме після відміни граничних рівнів рентабельності. А почалося воно ще в червні і не внаслідок відміни відповідних указів Президента, що сталося тільки у липні, а внаслідок нечуваної за масштабами кредитної емісії, індексації основних і оборотних коштів та деяких інших рішень. Бо варто знати, що протягом кількох місяців на ринок вихопились без будь-якого забезпечення така кількість грошей, що дорівнюватиме річним витратам державного бюджету (понад один трильйон карбованців) — і все стане на свої місця. Якщо комусь незрозуміло, наведемо ще один приклад. Скажімо, у споживачів на руках є 100 мільярдів карбованців. Приймається рішення видати їм ще 100 мільярдів карбованців за тих же обсягів виробництва продукції. Дуже просте запитання: у скільки разів у середньому зростуть ціни? Сказав би у два, та, виявляється, ріст цін буде більшим, бо, даруйте, згадав, що в нас ще й виробництво падає. Інфляція ніяк не сприяє його стабілізації, а, швидше, навпаки — ще більше руйнує господарські зв'язки між суб'єктами господарювання, породжує «втечу» громадян від грошей і різке зменшення грошових заощаджень, що ще більше посилює інфляційні процеси.

Ціни в лютому—квітні 1992 року не росли не тому, що діяло втручання держави у ціноутворення через граничні рівні рентабельності (якраз навпаки, обмеження рентабельності дає зовсім протилежні результати — заохочує їх зростання. Про це свідчать факти, які надходили до нас від підприємств. І під час обговорення проблеми ні один фахівець не навів жодного позитивного аргумента на користь обмежень рентабельності), а тому, що в цей час не здійснювалось кредитної емісії. В такій ситуації цінам просто не було куди рости. Причина цього досить проста. Після січневої лібералізації цін грошей стало не вистачати. Позитивний момент для виведення економіки з кризи. Бо дехто так замахнувся на цінах, що продукція стала залежуватись і по деяких товарних позиціях ціни довелося навіть знижувати. Що це за диво? А ніякого дива немає, адже це відома річ, у ній і полягає відповідь, як може і повинна держава регулювати ціни. Цю позитивну тенденцію можна було закріпити якби не проводилось незабезпеченої емісії грошей, а було виконано передбачене схваленими Верховною Радою України «Основами національної економічної політики» рішення про негайний вихід з рубльової зони, що блокувало б імпорт інфляції з Росії. **Та на перешкоді стала нова біда — платіжна криза, до якої виявився не готовим уряд (до речі, не готовий і сьогодні, бо рішення так і не прийнято, а боротьба йшла і йде поки що з наслідками, а не з причинами виникнення платіжної кризи).**

Безумовно, з відміною граничних рівнів рентабельності проблема регулювання цін не зникне. І тут потрібні головним чином ринкові рішення — перш за все обмеження монополізму і заохочення конкуренції. А відтак потрібно чіткіше виконувати Указ і розпорядження Президента щодо комерціалізації торгівлі, що створить перші міцні паростки сильного конкурентного середовища. Та, мабуть, марно переконувати тих, хто рішення бачить в тотальному втручанні держави у процес ціноутворення.

ЗАКРІПЛЕННЯ прямого державного встановлення процентних ставок за кредитні ресурси, адміністративне вилучення ресурсів на придбання цінних паперів у фінансових установ. По суті, сфера кредитних відносин залишилась у полоні адміністративної системи. Грошові кредитні ресурси не розглядались і не розглядаються за ціною.

НЕВАЖКО ПРОГНОЗУВАТИ МІЖНАРОДНИЙ РЕЗОНАНС ПІСЛЯ ПРИЙНЯТТЯ ПРОГРАМИ УРЯДУ. ВІН, НА МІЙ ПОГЛЯД, ОДНОЗНАЧНИЙ — ПОВНЕ БЛОКУВАННЯ КОНТАКТІВ З УКРАЇНОЮ І ЕКОНОМІЧНА САМОІЗОЛЯЦІЯ. ЦЕ ЗА УМОВ, ЩО ДО НАС І ТАК НЕ ПОСПІШАЮТЬ З ІНВЕСТИЦІЯМИ. ХТО Ж ЗАХОЧЕ ВЗАГАЛІ МАТИ З НАМИ СПРАВУ ЗА ЗМІНИ КУРСУ РЕФОРМ, ПОВЕРНЕННІ ДО КОМАНДНО-АДМІНІСТРАТИВНОЇ СИСТЕМИ?

ПРИЙНЯТТЯ ПЛАНУ ДІЙ УРЯДУ НЕДОПУСТИМЕ, ОСКІЛЬКИ МОЖЕ ПОСТАВИТИ УКРАЇНУ НА МЕЖУ ЕКОНОМІЧНОЇ КАТАСТРОФИ, ПРИЗВЕСТИ ДО СЕРЙОЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ КАТАКЛІЗМІВ.

ГРЯДЕШІ?

яка врівноважує попит і пропозицію.

В результаті, з одного боку, кредит великою мірою виконує функцію фінансування, а з другого — ніколи не задовольняє попиту на кредитні ресурси, заохочує їх зростання, і як наслідок — закачування в економіку надмірної грошової інфляційної маси, з третього — породжує всілякого роду зловживання банківських структур, а якщо висловитись простіше, то, по суті, спекуляцію грішми, кредитними ресурсами. Передбачуване обов'язкове вилучення у цінні папери держави ресурсів фінансових установ у розмірі 15 відсотків по формі нагадує обов'язкові резервні вимоги. В країнах з ринковим [illegible]оєм резервування є гнуч[illegible] і вкрай важливим, ефективним засобом регулювання грошового обігу, пропозиції і попиту на гроші з боку центрального банку держави. Однак рука не піднімається назвати пропозицію уряду ринковою формою резервування, оскільки резерв вилучається не Національним банком з метою активного його впливу (через норму резервування, облікову ставку) [illegible] стан грошового обігу, а [illegible]ядом задля покриття не забезпечених бюджетними доходами урядових витрат. Тобто замість пошуку можливостей скорочення дефіциту бюджету рекомендується нове, нав'язане адміністративно рішення щодо його покриття.

НАМІРИ централізації державою зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Бачимо їх у двох принципових положеннях документа: **відбір під державним контролем експортерів продукції з найбільшою валютною ефективністю, формування цінової політики з державами СНД на угодах, що укладаються на паритетній основі з урахуванням економічних інтересів кожної із сторін.** Що ж, звучить нібито гарно і виважено. Впевнений, що не всі побачили «бомбу» навіть у другому положенні, що її закладено під права підприємств. Що я хочу сказати? Паритетність цінових відносин з іншими державами СНД можна реалізувати не простим укладанням відповідних міждержавних угод, бо це нічого не дає, оскільки суб'єктом відносин, за законами України, виступає підприємство, для якого укладені державою цінові угоди — нічого не варті папірці, а в своїх зв'язках воно виходить із власних економічних інтересів, важливим елементом яких є ціна. Положення Плану уряду можна реалізувати тільки в один спосіб — в умовах, коли суб'єктом господарських відносин з підприємствами інших країн є держава. Подібний режим відомий історії. Називається він державною монополією зовнішньої торгівлі. По суті, відродження державної монополії вимагає і положення про добір експортерів з найбільшою валютною ефективністю. Хто встановлюватиме таку ефективність, за якими критеріями — відомо. Тож прийміть ще одне вітання, шановні підприємці та директори з перспективою «розширення» правової свободи ваших підприємств. Ваша доля потрапить нарешті в «надійні» руки.

НАДАННЯ уряду права делегування функцій щодо створення, ліквідації, реорганізації, визначення цілей діяльності та затвердження статутів, укладання контрактів з керівниками державних підприємств, тобто перетворення міністерств і відомств з органів державного управління в органи господарського керівництва (відповідальними за все, а по суті — ні за що), що є центральною ланкою, серцевиною відтворення і функціонування командно-адміністративної системи, уточнення функцій органів державної виконавчої влади (думаю, зрозуміло, в якому напрямі), відновлення права державної контрольно-ревізійної служби щодо перевірки і ревізій державних підприємств. Ніхто не заперечує необхідності державного управління економікою, але це можна і слід здійснювати ринковими методами, а не командно-адміністративними. Хоча документ уряду і називає деякі методи ринковими, економічними (але редька медом не стане), мовиться про суто адміністративні методи, наприклад, регулювання цін на продукцію через граничні рівні рентабельності, прямим обмеженням цін на деякі види продукції.

ПРЯМЕ адміністративне регулювання (не загального фонду споживання, без чого сьогодні, в умовах тотального панування державної власності, очевидно, не обійтися на підприємствах державного сектора і в бюджетних установах) **індивідуальної заробітної плати на підприємствах усіх форм власності** шляхом встановлення на основі єдиної тарифної сітки мінімальних і максимальних рівнів заробітної плати, співвідношення заробітної плати по галузях. **Згадали, чим пахне? Саме тим «трупом» відроджуваної системи, коли держава встановлювала, кому і скільки платити за «відвідування» робочих місць, бо заохотити людей за таких умов працювати краще, а відповідно і жити краще неможливо. Наслідки такої «опіки» ми відчуваємо нині і будемо ще довго відчувати відрижку.**

Отже, перед нами струнка і воістину логічна система. Держава, точніше в її особі міністерства і відомства визначили, за якими цінами продавати, скільки і кому заплатити.

То чи потрібен вам, шановні підприємці, за цих умов у цілому хороший розділ щодо податкової політики? Думаю, що ні, бо це вже нічого не змінює. Що і кому продавати — ви вже не вирішуєте, цін не визначаєте, кому і скільки платити — теж вирішать за вас. Як кажуть, взяв Бог корову — нехай бере й теля. Чи піде в таких умовах приватизація, принципових рішень щодо прискорення якої документ не містить (як, до речі, і щодо аграрної політики). Хто захоче в подібній ситуації стати власником? Я особисто — хіба що під дулом рушниці.

Позиція уряду щодо виходу України з кризового стану шляхом відродження командно - адміністративної системи мала б право на існування, якби ми ввели реформи і реформи не дали бажаних наслідків, але вони нічим не виправдані, бо серйозні, взаємопогоджені, комплексні реформи в Україні фактично не починались, зате ми вже пожинаємо за наявності хороших передумов (земля, кадри, виробничий потенціал) наслідки саме командно-адміністративної системи господарювання.

НЕВАЖКО прогнозувати міжнародний резонанс після прийняття програми уряду. Він, на мій погляд, однозначний — **повне блокування контактів з Україною і економічна самоізоляція. Це за умов, що до нас і так не поспішають з інвестиціями. Хто ж захоче взагалі мати з нами справу за зміни курсу реформ, повернення до командно-адміністративної системи?**

Зробимо два коротенькі, проміжні узагальнення політичного характеру. **Перше: політична система в Україні з диктатом в економіці, з командно - адміністративною системою є тільки диктатурою. Винятків з цього правила історія не знає. Друге. Сьогодні вбити у народу дух свободи, відбити у підприємців надані їм законами права можна тільки політичними репресіями, під дулом кулеметів та автоматів. То, можливо, саме такого варіанта «Карабаху» слід боятися, а не того, що ринкові реформи (повторюю ще раз, які серйозно і не починались) призведуть до нього.**

План уряду містить рішення, що можуть мати катастрофічні наслідки для становлення української державності і блокують можливість набуття нею контролю за власним економічним простором. У березні 1992 року Верховна Рада України прийняла розроблені під безпосереднім керівництвом Президента України «Основи національної економічної політики». Головна, принципова ідея цього документа — власна, незалежна грошова система, негайний вихід з єдиного рубльового простору і перехід на повний купонний обіг, без чого Україна не отримає можливості вироблення і реалізації національної економічної політики і не зможе протидіяти інфляційним процесам, що імпортуються з Росії. У першу чергу внаслідок постійного підвищення цін на енергоносії. В цьому зв'язку посилання на те, що План Кабінету міністрів є логічним продовженням і розвитком Основ (крім нічим не аргументованого декларування), не має жодних підстав, оскільки головна ідея переходу на повний купонний обіг заперечується і відкидається, а введення гривні переноситься (уже вкотре!) на 1993 рік. Таке зволікання із введенням власної валюти за умов проголошеного Росією курсу на наступне підвищення цін на енергоносії, а в подальшому на їх повну лібералізацію спричинить за умов єдиного рубльового простору новий, ще більш стрімкий виток інфляції, блокує практично весь експорт України (в тому числі і в рубльову зону), бо робить експортну продукцію України неконкурентоспроможною внаслідок зростання внутрішніх цін вище від світового рівня (приклади такі вже проявляються сьогодні, наприклад метал, вугілля), поставить Україну в повну економічну, а тому і політичну залежність від Росії. План уряду містить певні аргументи про технічні перепони до виходу України з єдиного рубльового простору і перехід на повний купонний обіг. **Проте, по-перше, такі проблеми виникають і при введенні гривні, час якого відкладається на 1993 рік, а, по-друге, хіба питання про вихід з рубльового простору ставиться вперше і уряд не мав достатньо часу для розв'язання основних технічних проблем?** Різкий спад курсу купона порівняно з рублем зумовлений не тим, що рубль має краще забезпечення і ширше коло обігу (а хіба не уряд сам окреслив це коло обігу?), а величезною кредитною емісією, здійсненою за рішеннями Верховної Ради України та за поданням Кабінету міністрів, невдалою схемою запуску купонів в обіг, в першу чергу поширенням його тільки на сферу готівкового обігу, проти чого виступало багато фахівців (Ємельянов, Пилипчук, сам автор цих рядків, інші), але уряд домігся прийняття свого рішення, обіцяючи нам золотий купон. А він міг би ним стати, і коли не золотим, то в кожному разі більш твердою, стабільнішою валютою, ніж рубль (при повному виході з єдиного рубльового простору і проведенні жорсткої грошової політики).

Головну позитивну рису купонів План вбачає в тому, що вони дали можливість Україні не відчути проблеми нестачі готівкової маси, тобто розв'язати суто технічну проблему. Це, безумовно, справедливо. Але невже тільки для цього потрібно вводити власні гроші (чи сурогат грошей), невже це їх головне призначення, невже для цього на першу їх партію слід було витратити 21 мільйон доларів?

СЬОГОДНІ очевидно, що зупинити «бомбу» в короткий строк неможливо. **За моїми оцінками, до кінця року нас чекає ще чотирикратне підвищення цін і зростання курсу долара до 600—700 купонів за один долар.** Безперечно, знову постане проблема нестачі готівкової купонної маси. Як вона буде розв'язуватись: друкуванням нових купонів, а отже і новими додатковими валютними витратами, чи, може, нам готують інший, більш «привабливий» варіант — повне повернення у лоно батька-рубля, перевагам якого присвячена значна частина відповідного розділу Плану дій уряду, тим більше «проба пера» з цього приводу (хоч потім і заперечувалась Національним банком України) робилась. **Тоді давайте відверто заявимо громадянам держави, що наша гра у самостійність закінчилася, вона була помилкою, і її треба негайно виправляти.**

Урядовий документ не містить рішень щодо подолання негативних кризових явищ в економіці, виведення її зі стану некерованого спаду. **Скоріше навпаки, замість розроблення жорсткої антикризової, антиінфляційної програми на базі власної грошової системи пропонуються заходи, що посилять інфляційні процеси.** Идеться про індексацію обігової касової готівки бюджетів, списання заборгованості державних кредитів, компенсацію втрат від знецінення цінних паперів колишнього Радянського Союзу з віднесенням вказаних елементів на внутрішній державний борг, який і без того вже набув загрозливих розмірів, за моїми підрахунками,— **близько 1 трильйона 500 мільярдів карбованців. А план не дає ніяких варіантів щодо його погашення, окрім декларування намірів.** Підвищення мінімального розміру заробітної плати і пенсій доведеться робити в умовах єдиного рублевого простору, і відсутність програм антиінфляційних заходів втягне нас у дуже небезпечну гонку «зарплата — ціни».

Не розв'язується Планом і проблема платіжної кризи, без прийняття рішень, для усунення причин якої доведеться йти на все більші за розмірами масштаби кредитної емісії. Зумовлене нею прискорення темпів інфляції призведе до розвалу виробництва, господарських зв'язків, зубожілого рівня життя населення, а отже серйозних соціальних потрясінь. **Мало того, викликає подив, що негативні наслідки прийнятого способу її подолання за рахунок кредитної емісії, що призвів економіку до гіперінфляції, та інші подібні рішення видаються за досягнення, яке дозволило стабілізувати ситуацію в економіці.** Не втримаюся, щоб не процитувати відповідну частину документа: «В цій (дано попередній аналіз економічної ситуації. — **В. П.**) складній і напруженій обстановці виконавча влада на чолі з Президентом невпинно шукала і віднаходила шляхи до стабілізації ситуації, що дозволило відвернути катастрофу в народному господарстві, створило передумови для проведення активної економічної політики». Складається враження, що наш уряд взагалі безгрішний і не робив помилок. **Невже почуття самокритичності, відповідальності за ситуацію взагалі відсутнє в Уряді?** Невже йому не можна пред'явити серйозні претензії щодо практичної відсутності реформ, за його рух за течією, що в кращому разі дає змогу тільки пригасити вогнище пожежі, а не усунути причини?

Документ має чимало положень, що лише фіксують становище без поглибленого аналізу причин, з поверховим оглядом скоріше наслідків, аніж причин, що зумовили кризу у тій чи іншій сфері. **За формою викладу це не програма конкретних, термінових дій, а декларація намірів, точніше намірів відродження командно-адміністративної системи.** Підготовлений проект не передбачає створення підвалин становлення і розвитку економічного суверенітету, проведення незалежної економічної політики. Він не містить необхідних рішень щодо прискорення приватизації, активізації аграрної політики, створення сприятливих умов для зовнішньоекономічної діяльності, не вносить потрібних принципових змін у бюджетну політику.

Прийняття Плану дій уряду недопустиме, оскільки може поставити Україну на межу економічної катастрофи, призвести до серйозних соціальних катаклізмів.

Віктор ПИНЗЕНИК,
народний депутат України, професор економіки.

КОМАНДИ ЗАЛУНАЮТЬ УКРАЇНСЬКОЮ

Кафедру українознавства відкрито в Сімферопольському вищому військово - будівельному училищі. Тут з нового навчального року лекції з історії України почали читати курсантам українською мовою. До навчальної програми введено також основи українознавства, українську мову та літературу.

Українська мова в армії — це, погодьтесь, ще незвично. Військові у нас розмовляють російською, тож для того, щоб впровадити у Збройних Силах українську мову, доведеться ламати стереотипи. Завдання складне, особливо для Криму. А чи варто ускладнювати й без того нелегке життя військовослужбовців?

Запитую начальника кафедри українознавства училища підполковника Сергія Литвина. Він, до речі, заступник голови Кримського відділення Спілки офіцерів України.

— Вас, мабуть, здивувало б, якби англійська армія послуговувалася, скажімо, німецькою мовою, а польська — румунською. Це суперечить здоровому глуздові, — сказав Сергій Литвин. — То чому ж українські Збройні Сили повинні відступати від такого природного правила? Наше училище готує офіцерів для Збройних Сил незалежної України і наш обов'язок — допомагати курсантам оволодіти мовою своєї держави.

Сергій Литвин першим у навчальному закладі почав читати лекції українською мовою. Неприйняття нововведення, опір з боку деяких курсантів, насамперед випускників кримських шкіл, він відчув одразу. «А мы украинского языка не учили. А мы не понимаем», — чулося з різних місць. Зверталися до підполковника й батьки: навіщо, мовляв, ця насильницька українізація, це не демократично. Як не прикро, такої ж точки зору дотримуються й декотрі викладачі училища, які вважають, що головне — знання предмета. А мова — то другорядне. Подібні настрої підігріваються громадсько-політичними «движениями», деякими місцевими газетами.

— Але тут треба усвідомити одне, — продовжує Сергій Литвин. — Україна стала на шлях будівництва власних Збройних Сил. Згідно з Указом Президента (Головнокомандуючого!) на перехід армії на українську мову відведено вісім років. Ми — люди військові й зобов'язані виконувати розпорядження вищих командирів. Все залежить від того, як до цього питання поставитися. Ось я помічаю, що декотрі курсанти вже й вітаються один до одного українською, команди віддають, на семінарах гарно виступають. І нічого тут такого, що суперечило б їхнім переконанням, їхній моралі, жодного насильництва вони не вбачають. Тим курсантам, кому дисципліни, що їх викладають українською мовою, даються важко, ми допоможемо. Плануємо вивчення цих дисциплін і факультативно, в гуртках. До ведення гуртків залучатимемо цивільних викладачів, членів товариства «Просвіта».

Ще нікому,— сказав на закінчення підполковник С Литвин, — не завадило знання нової мови. Тим більше мови держави, у якій живеш, громадянином якої є і якій служиш. Не розуміти цієї простої істини може тільки людина, незнайома з азами цивілізованого життя.

Анатолій ПОЛОНСЬКИЙ.

Крим.

Про пороки і пророків

Віталій **ПОЛЯКОВ:**

«ЯКЩО ШКОЛА НЕ ПРИЙМАЄ ТВЕРЕЗОСТІ, ОТЖЕ, ЦЕ КОМУСЬ ПОТРІБНО?»

Знайомство з Віталієм Трохимовичем почалося з його листа до редактора «Голосу України». «Шановний Сергію Макаровичу! — писав Віталій Трохимович.— Неабиякий інтерес викликало в республіканській Раді товариства тверезості та здоров'я інтерв'ю з педагогом Ф. М. Калинчуком, надруковане 7 липня. Нам дуже приємно, що Федір Михайлович поділяє нашу точку зору на проблеми алкоголізації молоді і, прагнучи стати на перешкоді цьому процесові, бажає створити підручник для шкіл... Хочемо повідомити, що такий підручник ми створили разом з Науково-дослідним інститутом педагогіки Міністерства освіти України і цього року видали його невеликим тиражем... Він пройшов апробацію у навчальних закладах Донецької, Волинської областей та міста Києва. Міністерством освіти рекомендовано його впровадження у навчальний процес. Якщо читачі зацікавляться цим посібником, вони можуть звернутися до будь-якої обласної Ради товариства або безпосередньо до нас) за адресою: 252021, м. Київ, вул. Р. Люксембург...».

Зрозуміло, що перш ніж рекламувати підручник, я вирішила з ним ознайомитися. І ось тримаю в руках невеличку брошуру, видрукувану на ротапринті. Неприваблива зовні, звичайна методичка — за такою не шикуватимуться черги. Та ще й назва — «Уроки тверезості учням». Нам, дорослим, набридли всі ті «уроки» та «бесіди». Що вже казати про учнів? Та перегортаю одну сторінку, другу, третю... Яку цікаву, яку потрібну справу зробили завідуючий відділом республіканської Ради товариства тверезості Віталій Поляков та старший науковий співробітник НДІ педагогіки Ельза Драніщева! Що ж до непрезентабельного вигляду посібника і його назви, то...

— Це той випадок, коли, маючи можливості виготовити віденський стілець, збивають табурет,— пояснює Віталій Трохимович.— Щодо назви. В нашій системі освіти, на жаль, здатні мислити спрощеними категоріями. Якщо книга про тверезість, то назва повинна це неодмінно зафіксувати. Якщо призначена для школи, то має бути виконана у певних жанрах: уроки, бесіди... Однак ті самі уроки сприймалися б інакше, якби до них додати ілюстрації, сповіді хворих на алкоголізм. Так ми і хотіли зробити. Домовилися з солідним видавництвом. Але ціни підскочили — і якби не Донецька Рада товариства, то не було б і того, що маємо. За свій кошт донеччани видали 500 примірників «Уроків...», які і розіслано по інших областях.

— Невже ні Міністерство охорони здоров'я, ні Міністерство освіти не змогли знайти коштів для святої справи? Хоча чому дивуватися в державі, яка алкоголізацію народу зробила державною політикою. Тільки темні наші люди можуть повірити у міф, ніби економіка тримається на алкоголі. Ось цифри. В 11-й п'ятирічці продаж алкоголю дав казні СРСР 169 мільярдів карбованців, а у вигляді різних збитків забрав 600 мільярдів і 5 мільйонів людських життів. Економісти давно підрахували, що кожен карбованець, одержаний з алкоголю, приносить 5—6 карбованців збитків. Це якщо рахувати у карбованцях. А якщо взяти іншу одиницю виміру? Свого часу у боротьбі з американськими індійцями колонізатори використали алкоголь як зброю — і ось яких результатів досягли: за 240 років 100 мільйонів корінного населення Америки практично зникли з лиця землі. Ми йдемо шляхом індійців.

— Саме так. У 1990 році у школи СРСР прийшли 1 мільйон 650 тисяч розумово відсталих дітей. Відверто відсталих. А ще є такі, які не здатні освоїти повний курс середньої школи. За статистикою їх було: у 60-х роках — 43, у 70-х — 54—55 відсотків, і кількість неосвіченої молоді зростає.

— І ведуть нас цим шляхом вже ніякі не колонізатори, а наші рідні політики. І їм допомагає весь світ, який скинув на український ринок мільйони пляшок з отрутою алкогольних напоїв. Знаєте, що мене найбільше вразило під час святкування Дня незалежності України? Те, що майже не було на Хрещатику молодої людини, яка б не тримала в руках пляшку. Так політики роблять нас легкокерованими.

— Чи можна в такій ситуації сидіти і мріяти: колись дадуть гроші, колись видамо красиву книжку... І так запізнились. Єдине виправдання — не знали ні Шичка, ні його методу. А й дізнались, то не одразу повірили. Скажу відверто, що мені, педагогу, який знає ціну слову, важко було уявити, що з його допомогою можна подолати такого страшного ворога, як алкоголізм. Та пересвідчився у результатах — і став переконаним «шичкістом».

— Напевне, нелегко було метод, розрахований на дорослих, адаптувати в шкілярській аудиторії?

— Безперечно. По-перше, діти — ще не алкоголіки. Тож завдання стоїть не лікувати, а орієнтувати на певне ставлення до алкоголю. По-друге, близьке оточення алкоголіка, як правило, зацікавлене в його одужанні. Дітей же оточують люди, які в переважній більшості не відчувають небезпеки в «культурному» вживанні алкоголю: і батьки, і вчителі не від того, щоб на свято (а то й частіше) перехилити чарку. Нарешті школярам набридають лекції з основних предметів, а тут йдеться про щось таке, про що і дорослі ніяк не домовляться — потрібне воно чи ні. Всі ці моменти ми з Ельзою Іванівною і намагалися врахувати. Наприклад, щоденник (невід'ємний момент методу Шичка) зробили класним і побудували так, що заповнення його вимагає від школяра лише коротких відповідей на вже сформульовані запитання. Відмовились від самопливу, зупинившись на керованому аутотренінгу. Так крок за кроком і перевели метод на площину шкільного жит[тя].

— Але ж тепер треба, щоб посібник пішов у школи. Та я зрозуміла, що там не поспішають відчиняти йому двері.

— Не поспішають. Але ж нарешті маємо «добро» Міністерства освіти на включення курсу в шкільну програму.

— Ви кажете «нарешті». Були якісь непорозуміння?

— Тривалий час у міністерстві категорично не бачили необхідності готувати кадри для викладання спецкурсу. Причини? У педагогічних вузах передбачено [меди]ко-педагогічну підготовку, в рамках якої розглядається тема «Шкідливі звички та їх профілактика», а до навчально-тематичних планів підвищення кваліфікації вчителів введено спецкурс «Антиалкогольне виховання та по[до]лання негативних звичок». Думаю, що у міністерстві знали ціну всім цим спецкурсам, але... Тому ми і кажемо: «Нарешті!». Є документ, у якому міністерство просить управління народної освіти організувати навчання спеціалістів для читання спецкурсу. Це для нас підстава пропонувати управлінням і відділам свої послуги.

— І як зустрічають ваші пропозиції?

— По-різному. Але вже не показують на двері. Деякі керівники освіти і зголошуються на співробітництво. Наприклад, у Московському районі Києва найближчим часом підготуємо 60 спеціалістів.

— Що це за люди? Безперечно, що ваші однодумці, але чи «вживають» вони самі?

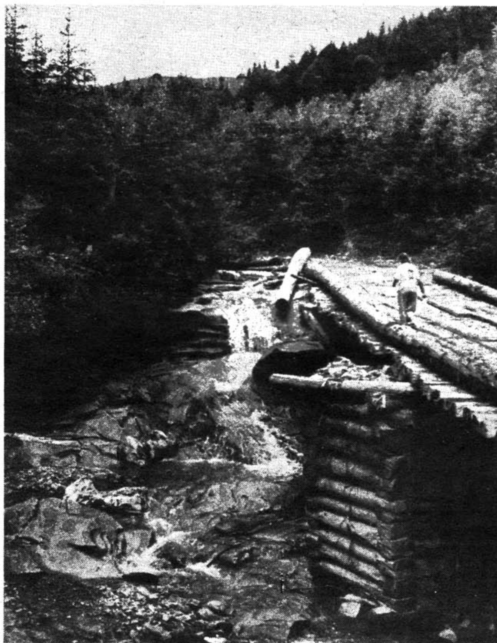
— Головне — вони пройнялися ідеєю. Думаю, що під час роботи з дітьми «дозріють» до відмови від спиртного. В усякому разі, зі мною сталося саме так. Кілька років тому я ще міг випити на свято, а коли став працювати за методом Шичка, який в принципі не допускає лицемірства, зовсім відмовився від алкоголю. Люди ж перед тобою до самого дінця розкриваються, їм треба відповідати тим же. Я працював з різними групами, в різних містах, але жодна не обминула питання: «А ви самі вживаєте?» Мені неважко бути відвертим. А як почуватимуться ті, хто після нашої науки піде до дітей,— подивимось. Сподіваюся, знайдуть правильне рішення. Якось треба зрушувати справу з місця.

— Безумовно. Тож спробуймо через газету пошукати людей, здатних допомогти. Може, все ж таки знайдуться вони в уряді, а може — в інших структурах. Комусь у цій країні повинно боліти серце за те, на яку — тверезу чи п'яну голову наші співгромадяни будуватимуть державу!

— Будемо на це сподіватися.

Бесіду вела Марина ДЯТЛОВА.

ДІД БОРСУК З КАРПАТ

Високо в Карпатах, у Путильському районі Чернівецької області, є хутір Верхня Товарниця. Тут і живе 84-річний Микола Павлович Борсук зі своєю дружиною Ганною Тимофіївною. Важко живе, але що вдієш — треба...

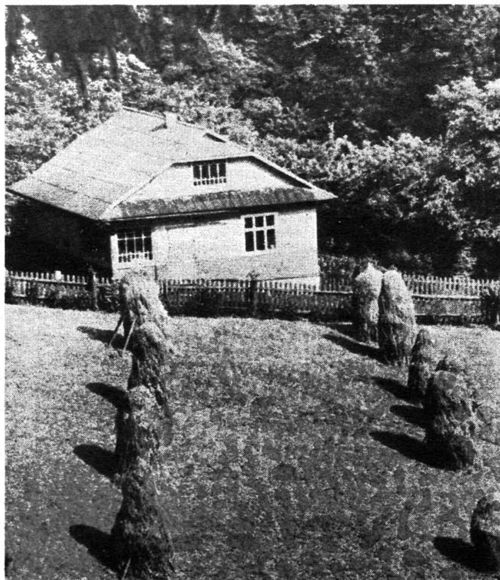
Доля ламала його, гнула, але не зігнула. Втратив єдиного, у розквіті літ, сина, дружину паралізувало: довелося діду одному утримувати домашнє господарство та ще й на роботу до колгоспу ходити. А працював Микола Павлович і завфермою, і доярем, і удома щороку вигодовував для колгоспу теличок та бичків, заготовляв сіно. Він і тепер утримує двоє телиць, має корову, свиню. Одне слово — газда.

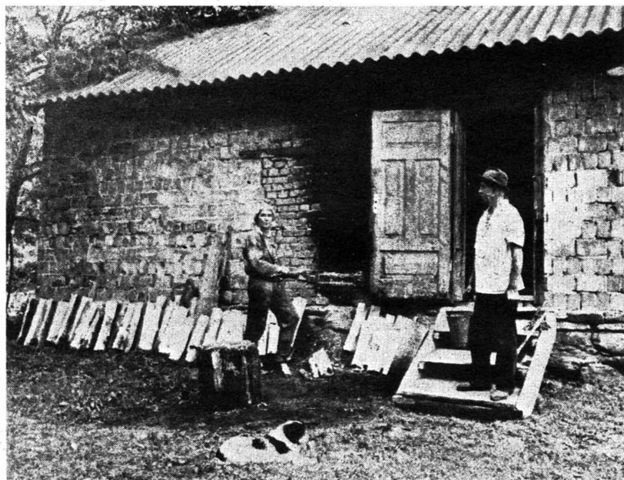
У діда Борсука нема криниці. Та й не потрібна вона в горах, коли довкіл б'ють чисті джерела. За водою ходить до гомінкого струмка, що жебонить в якихось тридцяти метрах від його садиби. Хай же вам, пане Миколо, та вашій дружині — пані Ганні додає ця чиста джерельна вода сил та здоров'я на довгі-довгі літа.

Олекса ВАЩЕНКО.

Фото автора.

Експрес-інформація

РУМУНІЯ: ПОКИ ЩО БЕЗ ПРЕЗИДЕНТА

За попередніми підрахунками, жодний з кандидатів на пост президента Румунії не одержав достатньої для перемоги кількості голосів виборців. У першому турі голосування, що відбувся в неділю, найбільшу підтримку дістав нинішній президент Ілієску — сорок вісім відсотків голосів. За ним іде кандидат опозиційної Демократичної конвенції Константинеску (33 відсотки). Другий тур має відбутися 11 жовтня. Що стосується парламентських виборів, то, за тими ж попередніми даними, в них лідирує підтримуваний Ілієску Демократичний фронт національного порятунку — 28 відсотків голосів виборців. Демократична конвенція одержала 23 відсотки голосів.

ПОЛЮВАННЯ НА ЗБРОЮ

Продовжуються запеклі бої між антиурядовими силами й прихильниками нового республіканського керівництва в Таджикистані. Збройні сутички відбулися в містах Куляб, Курган-Тюбе, а також у районі Нурекської ГЕС. Під час бойових дій у Курган-Тюбе зруйновано будинок міськвиконкому і обласного управління внутрішніх справ. Із тюрми, що знаходиться на території міста, місцеві жителі випустили 300 ув'язнених.

Напередодні кулябці захопили чотири танки, одну бронемашину і один БТР, що належать 201-й російській дивізії. Командир цієї частини генерал Ашуров повідомив, що один танк знищений, решта ж техніки залишається в руках бойовиків.

З ЧЕРГОВОЮ МИРОТВОРЧОЮ МІСІЄЮ

прибули до Белграда спеціальні посланники ООН та ЄС Венс та Оуен. Вони зустрілися з керівниками нової югославської федерації Сербії й Чорногорії. Сторони, зокрема, обговорили повідомлення про напади сербських сил на біженців у Боснії й Герцеговині. Посланники висловили свою стурбованість з приводу нальотів сербської авіації на боснійські населені пункти.

Між тим американські офіційні особи повідомили, що свідчення очевидців підтверджують факти вбивства сербами тисяч мусульман у концтаборах.

А ВИМОГ НЕ ПОМЕНШАЛО

Керівництво Кабардино-Балкарії припинило дію Указу про запровадження надзвичайного стану в столиці республіки Нальчику. Цей крок зроблено під натиском мітингу прихильників Конгресу кабардинського народу. Напередодні, під час зіткнення на майдані перед будинком уряду, 18 військовослужбовців внутрішніх військ зазнали тяжких поранень. Пострілом із натовпу поранено в голову одну з учасниць мітингу.

Прихильники Конгресу висунули ще кілька вимог, серед яких звільнення лідера Конфедерації народів Північного Кавказу Шанібова, негайне виведення з республіки сил безпеки Росії, а також відставка Президента Кабардино-Балкарії Кокова.

ОПОЗИЦІЯ ГОТОВА ВЗЯТИ ВЛАДУ

Про готовність створити тимчасовий уряд Іраку заявили лідери найбільших іракських опозицій угруповань. Вони провели нараду на півночі країни в районі, контрольованому курдами, й закликали населення допомогти їм усунути від влади Хусейна. Крім того, лідери опозиції обговорили спільний підхід до питання політичного майбутнього Іраку.

ОДНІ ЦІНИ ЗВІЛЬНЯЮТЬ, ІНШІ — СКАСОВУЮТЬ

Безкоштовно користуватимуться з наступного року електроенергією, газом і водою громадяни Туркменистану. Про це повідомив Президент республіки Ніязов у інтерв'ю журналу «Свободная мысль». За словами туркменистанського лідера, негативні моменти переходу до ринкових відносин держава планує нейтралізувати за рахунок надходжень від продажу нафти, газу й бавовни. «Паралельно проводитимемо інші заходи для скорішого входження в ринок. Але ніякої «шокової терапії»,— наголосив Ніязов.

ТЕМИ ДНЯ — КРИЗА Й ДОПОМОГА

Недавні потрясіння на світових валютних ринках — основна тема наради міністрів фінансів країн ЄС, що проходить в Брюсселі. Учасники зустрічі також мають розглянути плани допомоги східноєвропейським державам і колишньому СРСР.

ДО УВАГИ НАФТОКОРОЛІВ

Розпорядження про організацію і проведення міжнародного конкурсу на право освоєння покладів нафти і газу на Сахаліні й шельфі острова підписав виконуючий обов'язки глави уряду Росії Гайдар. Відповідним російським міністерствам і відомствам доручено у двотижневий термін затвердити площі акваторій, що виставляються на конкурс. Крім того, невдовзі буде оголошено положення про конкурсну комісію та її склад.

КІНЕЦЬ ВОРОЖНЕЧІ

Офіційний візит Президента Південної Кореї Ро Де У до КНР розпочався вчора. Ці дві країни встановили дипломатичні відносини минулого місяця після десятиліть ворожого ставлення одна до одної. На переговорах у Пекіні сторони розглянуть можливості об'єднання Корейського півострова і розширення двосторонніх відносин.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

Представляємо дипломатичний корпус в Україні

В ОСНОВІ — ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ І ПОВАГА

Наш співрозмовник — Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Індія в Україні Судхір Тукарам ДЕВАРЕ.

З ДОСЬЄ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ»

Судхір Тукарам Деваре народився 5 червня 1941 року. Освіту одержав у Бомбейському університеті. В системі МЗС Індії працює з 1964 року. Був співробітником місій у Москві, Вашингтоні, Рангуні, радником і начальником відділу постійної місії Індії при ООН у Женеві. В 1982—1985 роках був секретарем і начальником відділу МЗС у справах сусідніх з Індією держав.

З 1985 по 1989 рік — Посол Індії у Республіці Корея, з липня 1989 по серпень 1992 року був Генеральним консулом Індії у Франкфурті-на-Майні (ФРН).

Одружений, має двох дочок. За словами Судхір Тукарам Деваре, його улюблене заняття — встановлювати дружні стосунки між людьми.

— Пане Посол, чим керувався уряд вашої країни, відкриваючи в столиці України дипломатичне представництво вищого рангу?

— Республіка Індія давно має своє генеральне консульство в місті Одесі. Його діяльність сприяла розвитку екологічного й культурного співробітництва між нашими країнами. Із здобуттям Україною незалежності з'явилися нові можливості для поглиблення наших двосторонніх відносин. Ми — дві великі держави: Україна в Східній Європі, Індія — на півдні Азії. Обидві обрали демократичний шлях розвитку, обидві розв'язують схожі економічні проблеми.

Наші республіки мають достатній потенціал, щоб успішно розвивати контакти в різних галузях: політиці, економіці та культурі. Виходячи з таких міркувань уряд Індії вирішив встановити з Україною дипломатичні відносини найвищого рівня.

— Яким сферам співробітництва індійська сторона віддає перевагу, до яких галузей народного господарства у неї буде особливо пильна увага?

— Зараз важко виділити якісь пріоритети. Але я хотів би відзначити, що сьогодні економічним і торговим зв'язкам приділяється значна увага. Хоча не треба забувати і про культурні нитi. Кажучи загалом, десь тут і пролягають наші пріоритети. Є одне правило: відносини можуть успішно розвиватися, коли в їхній основі лежать взаєморозуміння і повага.

— Чи можна прогнозувати повне відродження торгового шляху з Індії через Україну в Європу?

— У минулому Україна слугувала корисним мостом між Індією і Європою. Необхідно докласти всіх зусиль, щоб він знову запрацював на повну силу. Для цього є всі можливості і з точки зору географічного положення вашої республіки та її економічного й комунікаційного рівня розвитку. Україна приділяє однакову увагу як розвитку відносин з Європою, так і з Азією. Це серйозна передумова того, щоб стати важливою зв'язуючою ланкою між Заходом і Сходом.

— Зараз в Індії, як і в Україні, з особливою гостротою стоять проблеми роздержавлення, приватизації. Які, на ваш погляд, аспекти цього процесу найактуальніші?

— У нашій країні і до цього існувала змішана економіка. Тому нам знайомі основи ринкових відносин. Індія вирішила піти шляхом їх поглиблення. Почався процес реформування економіки республіки. Він став необоротним. Основна логіка економічних перетворень в Індії — розвивати, а не придушувати ініціативу людей, їх бажання творити. Головне ж полягає в тому, щоб усі реформи здійснювалися за підтримки народу. З таким міцним фундаментом можна розраховувати на успіх.

— У ході візиту Президента України Леоніда Кравчука в Індію було підписано ряд важливих двосторонніх угод. Як ви вважаєте, чи змінилися відтоді відносини між нашими державами?

— Договір про дружбу і співробітництво, підписаний у ході візиту Президента України, справді став ключовим документом у відносинах між нашими країнами. На додаток до нього було підписано ряд угод в галузі торгівлі, науки й техніки, культури й освіти. В рамках цих угод і розвиватиметься наше співробітництво. Крім того плановано створити спеціальну міждержавну комісію, яка вивчатиме перспективи наших відносин. Ми сподіваємось, що вже найближчим часом українська і індійська сторони підпишуть угоди щодо розвитку цивільної авіації, мореплавання, а також міжбанківську угоду. Вже йде робота в цих напрямах. Отже, як то кажуть, роботи — непочатий край.

— Дякую за бесіду.

Інтерв'ю провів Сергій ДАНИЛЕНКО.

У парламентах світу

І МІНІСТРІВ ПІД ТРИБУНАЛ

Проект закону про загальну приватизацію розглянув у першому читанні польський сейм. Ця програма передачі частини державної власності в руки населення передбачає створення близько двох десятків так званих національних інвестиційних фондів, які отримають право розпоряджатися приблизно шістьмастами вибраними підприємствами і поділять між громадянами Польщі частину своїх акцій.

У ході обговорення проекту депутати висловили багато зауважень, головне з яких — «Ілюзорність перетворення громадян у власників». За пропонованого методу приватизації, підкреслювали ті, хто виступив у дебатах, власники акцій інвестиційних фондів не матимуть аніякого впливу на управління підприємствами. До того ж постає загроза монополізації значної частини національної економіки вказаними інвестиційними фондами. На думку багатьох депутатів, запропонована програма не гарантує також покращання ефективності діяльності підприємств, що їх роздержавлюють.

Сейм зайнявся також персональними справами, що викликають у польському суспільстві підвищений інтерес. Вирішено передати на розгляд Державного трибуналу справи трьох колишніх міністрів у попередніх складах уряду країни й колишнього керівника митної служби за причетність до так званої «алкогольної афери», яка набула широкого розголосу. Вона полягала у ввезенні до країни без дотримання необхідних фінансових формальностей великих партій міцних напоїв.

Депутати також відхилили голосуванням пропозиції спеціальної комісії сейму звільнити від конституційної відповідальності колишнього міністра внутрішніх справ Чеслава Кіщака, «батька польської реформи» — віце-прем'єра Лешека Бальцеровича, ще двох колишніх міністрів, яких звинувачують в різних недоліках у дотриманні службового обов'язку та зобов'язань перед державою під час перебування на цих постах. Відповідно до польського законодавства Державний трибунал може позбавити звинувачених права обирати і бути обраними, присудити до заборони посідати пости в державних органах, до позбавлення нагород та почесних звань. Цей орган, що розбирає справи вищих державних службовців, може, проте, обмежитися лише констатацією їхньої вини.

Олександр ПОТЬОМКІН.

Варшава.

НЕВЖЕ МИ ТАК НЕ МОЖЕМО?

Грузія відкрила в Лейпцігу «Грузинський дім». Відкриття відбулося в банкетному залі найшикарнішого лейпцігського готелю «Меркур». З Грузії прибули міністр будівництва, міністр з питань туризму Аджарії, заступник голови комітету зовнішньоекономічних зв'язків, президент банку зовнішньої торгівлі, кілька генеральних директорів і президентів фірм. Очолив делегацію пан Хабіашвілі, котрого скрізь рекомендували як заступника Шеварднадзе. Сам Едуард Амвросійович написав учасникам відкриття дому вітального листа, в якому говорить про «тепер уже незалежну Грузію». Але лист і навіть підпис все одно російською мовою, певно, через брак грузинських друкарських машинок та часу на обдумування протокольних дрібниць.

Але чому Грузія і чому Лейпціг?

Як би не переконували грузини німців у тому, що бої в Абхазії — лише наведення порядку, що мине ще пару днів і про конфлікт забудуть і не треба вірити інформації німецьких телекомпаній, німці все одно не повірили, хоча делікатно промовчали.

А мовиться все те тому, що Грузії, як на мій погляд, зараз зовсім не до того, щоб відкривати свої закордонні представництва, розсилати делегації й пити шампанське. Але це мені так здається. Самі грузини вирішили зовсім інакше: для того, щоб підняти власну економіку, їй не досить російської нафти та газу. Їй потрібні ще й західні технології. І хоч парламентаризм вони хочуть будувати за французьким зразком, контакти захотіли встановити передусім з Німеччиною. Всім ясно, з якої причини.

Що ж має на меті робити «Грузинський дім», щоб сприяти підйому грузинської економіки? А власне, все те, чого й Україні не вистачає: налагоджувати контакти з діловими людьми та інституціями, представляти економічні інтереси країни, постачати інформацію про зміни в економічному законодавстві, про політичну ситуацію,

Ситуація

надавати правову допомогу грузинам, котрі приїхали в Німеччину торгувати, та не знають «устава» в цьому «монастирі».

Власне все те, про що, коли мені не зраджує пам'ять, говорив український Президент, визначаючи завдання для українських дипломатичних місій, коли Україна страждала від недобросовісної інформаційної хвилі з боку російських інформаційних служб та дипломатичних представництв.

Мені відомий головний аргумент, який уже готовий зірватися з язика в багатьох опонентів: на дипломатів валюти не вистачає! А в тому то й справа, що ніяких великих грошей на «Український дім» (чи «Українську хату») не знадобиться. Вся справа в тому, що «Грузинський дім» організовано як негосподарське товариство, яке за німецькими законами існує на внески його членів. А серед засновників товариства — не лише багаті фірми Грузії, а й кілька банків Німеччини. І є в мене велика підозра, що саме на ці внески влаштували грузини прийом у шикарному готелі! Тут якраз і закопаний собака: на посольство просити грошей у бізнесменів — соромно, а брати внески на товариство з німецьких підприємств — прийнятно! Врешті-решт, всі негосподарські товариства такого типу окуплять самих себе. А їх у Німеччині — тисячі.

Де в такому разі «Український дім»? Природно, я запитував пана Хабіашвілі, чому обрано Лейпціг, а не Дюссельдорф чи традиційний Бонн? Відповідь була простою і дохідливою: Бонн — центр політичний (і вже недовго), а грузини хочуть контактів ділових, культурних. Дюссельдорф ще довго буде переобтяжений «доковуванням» економіки колишньої НДР, йому не до Грузії. А в Східній Німеччині — виходи на ринки колишнього Союзу і потужності, які треба зорієнтувати на Схід. Лейпціг — місто ярмарків. Тут є чудова можливість для бізнес-контактів. Знання німцями російської мови — ще одна перевага Лейпціга. Не кажучи вже про те, що автоматичний телефонний зв'язок колишнього Союзу існує поки що лише з колишньою НДР. Щоб подзвонити в Бонн, вам доведеться сидіти біля телефону днями й ночами.

Ініціатива створення «Грузинського дому» належить Геншерові та Шеварднадзе як голові фонду «За демократію та відродження». Це щодо рівня, з якого все починалося. Створенням, організацією, оформленням паперів тощо займалася німецька консультаційна фірма. Звичайно, можливо, що Україні, українським бізнесменам все це не потрібне (певні зв'язки існують, а більшого нам не треба). В такому разі прошу переслати цю статтю в Білорусь, де вже навчилися (я про це писав одного разу) в Німеччині стажувати своїх фахівців за німецькі гроші.

Віктор ТИМЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Лейпціг.

МОСКВА, ОСІНЬ, ДЕМОКРАТИ

У сусідів

Не виключено, що до кінця цього року москвичі обиратимуть нового мера — третього за лічені місяці в історії міста. Хто сяде в таке престижне крісло, і головне: яким він буде для своїх земляків?

Водночас стало відомо, що на пост глави виконавчої влади балотуватимуться досить відомі в Росії люди — лікар-офтальмолог Святослав Федоров та економіст Лариса Піяшева. Обоє — прибічники найрадикальніших ринкових реформ.

Федоров перебуває в глухій опозиції до російського уряду. Закликає до загальнореспубліканського страйку: інакше, мовляв, кабінет міністрів у відставку не піде.

Піяшева прийшла в московський уряд на запрошення Попова. На його замовлення вона підготувала й програму «обвальної приватизації» майнового фонду столиці.

Коротше кажучи, обоє вважають, що реформи в Росії ще не повністю «угроблені» Гайдаром. Їх можна врятувати, коли діяти сміливо, професійно, не криючись від народу.

В принципі, їхні програми не нові...

Оглядачі замислюються над іншим питанням: на тлі внутрішньополітичної проблеми республіки — шквальної атаки ваучерів (приватизаційних чеків) — чи стане боротьба за місце мера столиці гарантом стабільності, оздоровлення суспільства? Навряд. Так думає й Мосрада, частина депутатів якої вважає мерію за антиконституційну. Вимагає її розпуску.

Московська політична осінь буде напруженою. Уже тепер на адресу Федорова та Піяшевої лунають звинувачення в тому, що вони — ставленики мафіозних структур. А «тіньовики» готові оплатити будь-яку передвиборну кампанію, щоб дорватися до відповідальних постів у новій виконавчій владі.

Тим часом рішення Мосради про вибори 1 грудня мера міський суд скасував як незаконне. Проте на цьому крапку ставити рано. Є Верховний суд Росії, Конституційний суд. А в претендентів не так уже й багато часу...

Володимир БАБЕНКО.

Москва.

Фотофакт

Протягом багатьох років Чехія і Словаччина були єдиною державою. І кордон між ними не сприймали всерйоз. Але часи змінилися. До першого січня 1993 року на карті Європи замість ЧСФР з'являться два нових суверенних державних утворення. Як передбачають, незабаром буде визначено процедуру роз'єднання, форми співіснування двох республік. Можливо, тоді й кордон стане іншим.

На знімку: словацький гербовий щит. А на задньому плані — монумент чеським, словацьким і радянським партизанам, які разом воювали під час другої світової війни.

Фото ЧСТК — ІТАР — ТАРС.

Гроші

ГУД БАЙ, КАРБОВАНЕЦЬ!

Тільки до 24 години 30 вересня на території Литви як розрахункова одиниця циркулюватимуть російські карбованці. Про це по телебаченню повідомив жителям Литви Прем'єр-міністр А. Абішала. Протягом тижня — з 24 по 30 вересня — карбованець обмінюють на тимчасові гроші — талони — за курсом 1:1. Нагадаю, що талони (так звані «вагнорки-2») вже деякий час були в обігу. Сенсацією стала реанімація загальних талонів зразка 1991 року. Їх вилучили з обігу навесні цього року, а тепер знову повернуть, але вже у вигляді грошових знаків. В останні дні циркуляції ці талони, які самостійної вартості не мали, а «ходили» тільки разом з карбованцем, скуповували у населення по 15—20 копійок за штуку. З цього можна судити, що факт повернення талонів в обіг декому був відомий (чи просто прогнозувався) вже тоді.

Отже, з першого жовтня на території Литовської Республіки єдиною розрахунковою одиницею стануть тимчасові гроші.

Микола СТАНОВИЧ.

Вільнюс.

Власкори повідомляють

Рига

НІЯК НЕ ДОМОВЛЯТЬСЯ

Протягом найближчих двох тижнів Латвія підпише міжурядові договори з великими державами СНД. Про це повідомив представник Ради міністрів країни. Винятком у цьому списку поки що є Україна та Білорусь. Переговори з ними ускладнилися через питання взаємних розрахунків.

Олександр ЧЕРЕВЧЕНКО.

Імена і часи

ЛУЇСІВ ТА АЛЬБЕРТІВ ПОКИ ЩО НЕМАЄ

Своєрідним свідченням високої популярності в Киргизстані Президента сусіднього Казахстану Нурсултана Назарбаева стало те, що в цьому році ім'я Нурсултан одержав майже кожен восьмий новонароджений бішкекець, ім'я глави своєї держави — Аскар — одержали поки всього п'ять юних жителів Бішкека.

Неабиякий факт: кількість змішаних шлюбів у республіці, незважаючи на деякі проблеми в міжнаціональних відносинах, не зменшується.

В одному із столичних ЗАГСів зареєстровано російського хлопчика, який одержав ім'я героя киргизького епосу — Манас. У тому ж ЗАГСі російське подружжя оформило свідоцтво про народження дитини, дотримуючись киргизького написання його імені та по батькові. Це має такий вигляд: Олександр улу Олексій (Олексій син Олександра). А одна малятко-киргизка одержала зовсім незвичне для дівчинки ім'я — Аскер (солдат). Як знати, можливо, саме їй випаде доля стати першою жінкою — військовим міністром Киргизстану?

Дивно, та в республіці не одержали розповсюдження імена з телесеріалу «Багаті теж плачуть». Може, киргизи очікують, що ж станеться з родиною Сальватьєро...

Євген ДЕНИСЕНКО.

Бішкек.

Подробиці

ПРОТИСТОЯННЯ НА РІВНІ СПІВДРУЖНОСТІ?

Нещодавно прес-секретар Президента Вірменії Рубен Шугарян, коментуючи можливість вступу Азербайджану в СНД, заявив, що коли це станеться, то РВ переглянe свою позицію щодо співдружності.

Як пізніше повідомили в МЗС РВ кореспондентові «Голосу України», це висловлювання зовсім не означало, що республіка збирається вийти з СНД. Просто Вірменія виходить із того, що за час існування співдружності її члени уклали ряд договорів і підписали численні документи. Азербайджан у цих процесах участі не брав. Отже, Вірменія вимагає повного проходження ним цього шляху перед вступом до СНД.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.

Єреван.

Віктор КОРОЛЬ

ВТРАЧЕНІ НАЗАВЖДИ

Сучасний вигляд Кирилівської церкви з характерними рисами українського барокко (фронтон, оздоблений ліпленим рослинним орнаментом) сформувався в середині XVIII століття за участю визначного українського архітектора І. Григоровича-Барського. В 1760 році він збудував надбрамну церкву із дзвіницею. Як бачимо, всі дбали про її красу. В нашому столітті, в 30-ті роки, не стало дзвіниці, позамазували фрески М. Врубеля, його розписи «Зішестя святого духа» та «Ангели з лабарами», знищили чотири ікони, написані у Венеції в 1885 році. І хоча кілька років тому зробили спробу відновити церкву, все ж повернути їй той вигляд, що вона мала у 80-х роках XIX століття, не вдалося.

Ще одна святиня — **церква Миколи Доброго.** Вона радувала око до 1935 року в підніжжі гори, на якій стояло старе місто (нині вулиця Покровська, 7). Цікава й історія церкви: наприкінці XVI століття гетьман Самійло Кішка встановив дерев'яну церкву святого Миколи, на честь свого визволення з турецької неволі. Згодом на її місці побудували велику муровану церкву тієї назви. Поряд із церквою — шпиталь для калік, вбогих, немічних людей, за що вона й зажила слави церкви Миколи Доброго. Потім її розібрали, а в 1800—1807 роках архітектор А. Меленський звів нову церкву в стилі класицизму з неповторним іконостасом Тут вінчався М. Булгаков. 1935 рік — останній рік існування церкви, від якої вціліла лише дзвіниця.

Унікальною спорудою була й **церква Петра й Павла** навпроти Флорівського монастиря. До 1690 року це був домініканський костьол святого Миколи. Потім перебудований у церкву Петра і Павла, при якій діяв монастир. У 1744—1750 роках І. Григорович-Барський побудував поряд триповерхову дзвіницю, а готичний фронтон було перероблено в стилі українського барокко. Все це зникло того ж таки трагічного 1935-го року.

Церква Різдва Христового була зведена на місці однойменної церкви, яка стояла ще від часів Володимира Святославовича (на розі вулиці П. Сагайдачного та Поштової площі). У 1810—1814 роках на її місці за проектом А. Меленського зведено муровану церкву в стилі класицизму. Можна багато говорити за її історичну та архітектурну цінність Саме тут на початку травня 1861 року було встановлено домовину з тілом Т. Шевченка під час перевезення його з Петербурга до Канева. Та це не зупинило в 30-ті роки руйнівників.

І зовсім незрозуміло, як могла піднятися рука проти **церкви Богородиці Пирогощі** (поблизу Контрактового майдану) — унікальної пам'ятки XII століття. Адже її було споруджено в 1132—1136 роках за князювання сина Володимира Мономаха — Мстислава. Вона згадується в «Слові о полку Ігоревім» у зв'язку з поверненням до Києва з половецької неволі Ігоря Святославовича. Являла собою церква невеликий тринефний храм з одним верхом. Стіни були оздоблені фресками, підлога — мозаїчними плитами. Її кілька разів реконструювали: у 1613—1614 роках італійський архітектор С. Брачі, у 70-х роках XVIII століття— великий майстер українського барокко — І. Григорович-Барський, у XIX столітті — з елементами класицизму, що тоді панував. Перед фасадом церкви звели дзвіницю. При церкві діяли школа, сирітський притулок, лікарня для немаєтних, міський архів. Поблизу відбувалися церемоніали Київського братства. В 1613—1633 роках, коли Свята Софія була в руках уніатів, ця церква була центром Київської митрополії, яка очолювала антиуніатську боротьбу. Чи треба казати, що й цю церкву було знищено, як складову української культури тими самими сталінськими сатрапами.

Вінчає собою перелік шедеврів Подолу **Братський Богоявленський монастир.** Засновано його в 1615—1616 роках Київським братством, яке отримало від землевласниці Гальшки (Єлизавети) в дар маєток для заснування монастиря і школи. Центральну частину монастиря зайняла Велика Богоявленська церква, побудована коштом І. Мазепи у 1690—1693 роках. У Богоявленській церкві стояв іконостас роботи А. Меленського. Серед її історичних скарбів були: Вівтарний хрест — дар митрополита П. Могили та срібна чаша — дар ігуменії Магдалини, матері І. Мазепи. Ліворуч церкви міститься «старий», або «мазепинський», корпус академії. До будівництва монастиря доклав руку видатний архітектор того часу Й. Старцев, інтер'єри Богоявленської церкви розписали український художник І. Квятковський та італійський майстер А. Скотті, іконостас — за ескізом А. Меленського. Старий двоповерховий корпус академії збудовано за проектом Старцева: надбудована церква архітектором І. Шеделем. Ліворуч у глибині двору — колишня трапезна і Духівська церква XVIII—XIX століття. До ансамблю Братського монастиря входили новий корпус академії (А. Меленський) та дзвіниця видатного архітектора С. Ковніра. Посередині подвір'я стояв сонячний годинник XVIII століття. В монастирі поховано гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного, українського вченого й мандрівника В. Григоровича-Барського (брата І. Григоровича-Барського) та ряд інших видатних людей. На території Братського монастиря існувала і Братська школа, участь у створенні якої взяли члени Київського братства — визначні українські вчені й церковно-громадські діячі П. Беринда, Л. Зизаній, З. Копистенський, Є. Плетенецький та інші. Першими ректорами школи були І. Борецький (1615—1619), М. Смотрицький (1619—1620), К. Сакович (1620—1624). Школу постійно підтримувало Запорозьке Військо, яке своїм вступом до Київського братства (1620) забезпечило їй всебічну допомогу. 1632 року школу об'єднали з Лаврською школою й перетворили у перший у Східній Європі вищий навчальний заклад — Києво-Могилянську академію. Викладали в школі слов'янську, книжну українську, грецьку, латинську й польську мови, а також граматику, поетику, риторику, філософію, арифметику, геометрію, астрономію, історію й музику. А ось як описував Братський монастир та школу відомий вчений XVIII століття І. Кирилов: «Школы, называемые Киево-Магилисенеские все каменные, кельи деревянные. В тех школах обучаются малороссияне и великороссияне и ис Польши человек до 500 и больши латынскому языку и протчим наукам, даже до феологии». То все було. Нині маємо відроджену Києво-Могилянську академію, але, на жаль, це ще лише слабка тінь славетної попередниці.

Завершити цю статтю про згадану виставку хочеться аналізом експозицій Успенського собору. Не маючи наміру повторюватися, хочу порушити проблему **Успенського собору** Києво-Печерської лаври, спорудженого в 1073—1078 роках. «Патерик Печерський» свідчить, що князь варязький Симон (Шимон), котрий був першим воєводою Києва, передав церкві золотий пояс, що став мірою довжини при цьому (108 см). Засновники Лаври преподобні Антоній і Феодосій потурбувалися, щоб із Константинополя прибули чотири майстри. Відомий дослідник А. Муравйов в XIX столітті так описував початок будівництва церкви: «Небесным светом указано было место ея жителям пещеры... по таинственному гласу, от иконы распятого Господа, к Варяжскому Князю Симону, определена была долгота, широта и высота будущего храма, златым поясом, украшавшим сие распятие, который вместе с венцом его, принес Симон преподобному Антонию. Сам Великий Князь Киевский, Святослав, стал копать основание церкви, виденной Варяжским Князем на облаках, и четыре искусные строителя внезапно пришли из Царьграда, с платою за труды свои на три года вперед; Они были дивно посланы, двумя неизвестными старцами и благолепною Царицею из Влахерн, которая вручила им свою икону... и мощи семи мучеников...; образ же храма виделся им также на облаках: и вот, сими старцами оказались Антоний и Феодосий... и эта Царица была сама Владычица небесных сил...».

Сам Феодосій встиг лише закласти першу основу храму, надсадився на тяжкій роботі й помер 1073 року. Відтоді собор бачив усе: ще за часів Нестора-літописця половецький хан Боняк 1096 року спустошив Київ й пограбував собор, був собор жертвою і князівських міжусобиць: вщент пограбував його і Батий, ченці врятували тільки чудотворну ікону. А от литовські князі, люди іншої віри, не чіпали святині, зокрема князь Гедимін. Мало того, 1470 року Симеон Олелькович — намісник литовських феодалів відбудував собор. Та 1482 року знову біда — спустошливий набіг Менгли-Гірея. За часів П. Могили собор знову засяяв усіма барвами, став оплотом у боротьбі з насильницьким покатоличенням. Потім були й пожежі 1729 року, і цей же рік — рік нового відродження собору. Керував роботами архітектор І. Каландін. Розписи зробили ченці Лаврської іконописної школи. Тепер храм мав сім визолочених бань, а всередині, крім головного престолу Успіння Пресвятої Богородиці, було ще вісім. Стіни, апсиди й фронтони на фасадах оздоблені ліпним орнаментом, ніші прикрашені живописом у традиціях старовинних художників Алімпія і Григорія. Це зробили майстри С. Ковнір, І. Білинський, Г. Пастухов, а в 1901 році живопис поновили лаврські художники під керівництвом видатного російського художника В. Верещагіна. Усіх вражав іконостас (різьблення чернігівського майстра Г. Петрова).

З давніх часів собор служив усипальницею: тут покоїлись київський воєвода Ян Вишата, сестра Володимира Мономаха — Євпраксія (дружина німецького короля Генріха IV), князі Скиргайло, Олельковичі, Вишневецькі та ін. Також Є. Плетенецький і З. Копистенський, П. Беринда, П. Могила. На могилах князя К. Острозького (засновника і тримача Острозької академії) та полководця П. Рум'янцева-Задунайського були встановлені скульптурні мармурові надгробки. Все це було — й поле на Берестові, на якому споруджено собор і яке в першу ніч при росі було сухе, а на другу — навпаки, й унікальні розписи, які робили церкву «небесе подобной», і безцінні ікони, і те, що під час будівництва Московського кремля, зокрема Успенського собору, приїжджали спеціалісти вивчати собор у Києві. Всі, хто міг — церковні діячі, вчені, художники, архітектори, — віддавали свої знання й сили для його процвітання. А в листопаді 1941 року його висадили в повітря. За останніми даними, вина лежить не на німецько-фашистських окупантах, як донедавна писали. Він був замінований спеціальними частинами НКВС перед залишенням Києва у вересні 1941 р., а потім 3-го листопада цього ж року заряди підірвали. Ще не всі архіви відкриті, тож подробиць ще не знати.

У квітні 1991 року у закладенні каменя, який ознаменував початок відновлення з руїн Успенського собору, взяв участь Голова Верховної Ради Л. Кравчук. Виступаючи з цієї нагоди, він закликав ніколи більше не руйнувати храми, бо це наша історія, наша культура, наша мова, наше святе, без чого неможливий наш сучасний розвиток. Хоча, слід додати, що названі храми зруйнували не люди, а влада.

Минуле українського народу сягає в сиву давнину віків. Воно незабутнє й передається з покоління в покоління. Поки є архіви, документи, джерела літературного характеру, треба зробити все для відродження власної історії, як це робить, наприклад, у Росії новий патріарх Олексій II, академік Д. Лихачов, як у нас це свого часу робив незабутній Д. Яворницький та ряд інших свідомих патріотів. Тільки спільними зусиллями державних організацій, Товариства охорони пам'яток історії та культури, православної церкви, наукових установ, Українського фонду культури, всієї нашої громадськості можна відтворити нашу історію, наші унікальні пам'ятки давнини, на яких треба виховувати нові й нові покоління народу.

Від редакції

Щось трагічне і безнадійне в цьому слові — назавжди... Так хочеться, щоб помилився дослідник київської старовини. Адже недаремно ми так часто повторюємо: час оновлення, час відродження.

Але! Спалено Шевченкову хату уже сьогодні.

Сплюндровано могилу Василя Стуса.

У трагічному стані бібліотека Івана Федорова у Львові.

Варварство перейшло з дня вчорашнього у день сьогоднішній.

Біля храмів, які дивом вціліли, вирує натовп, і там чути не молитви до Бога, там лунають прокляття один одному. Ділимо храми чи совість?

Трагічна історія українських храмів продовжується.

Так і не проведено розкопок на території знищеного Межигірського монастиря. А там, можливо, доживає віку бібліотека Ярослава Мудрого. Нема винних? Ч
не шукаєм
аналіз пон
всіх нас.
жість.

Сьогодні
публікацій
Короля пр
храмів. Ал
в морі втр
раїни. Спа
сплюндров
звичайно
но поверт
Отож зап
усіх, кому
культури,
ності. Не
сумом пр
розуму і
предки, а
як поверн
повернути

Ната
оглядач
рії Укр

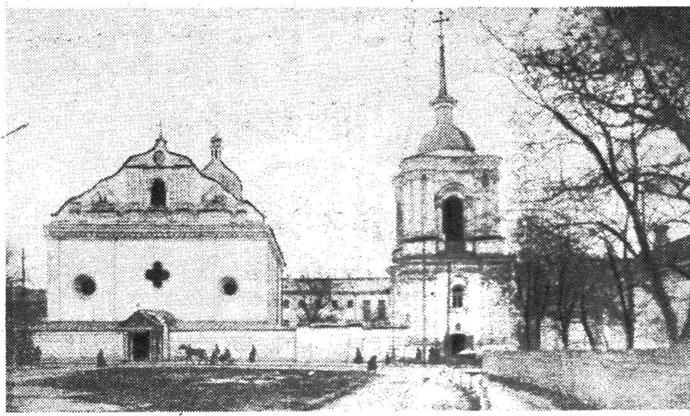
...ЗАВЖДИ

...головного престолу Успіння Пресвятої Богородиці, було ще вісім. Стіни, апсиди й фронтони на фасадах оздоблені ліпним орнаментом, ніші прикрашені живописом у традиціях старовинних художників Алімпія і Григорія. Це зробили майстри С. Ковнір, І. Білинський, Г. Пастухов, а в 1901 році живопис поновили лаврські художники під керівництвом видатного російського художника В. Верещагіна. Усіх вражав іконостас (різьблення чернігівського майстра Г. Петрова).

З давніх часів собор служив усипальницею: тут покоїлись київський воєвода Ян Вишата, сестра Володимира Мономаха — Євпраксія (дружина німецького короля Генріха IV), князі Скиргайло, Олельковичі, Вишневецькі та ін. Також Є. Плетенецький і З. Копистенський, П. Беринда, П. Могила. На могилах князя К. Острозького (засновника і тримача Острозької академії) та полководця П. Рум'янцева - Задунайського були встановлені скульптурні мармурові надгробки. Все це було — й поле на Берестові, на якому споруджено собор і яке в першу ніч при росі було сухе, а на другу — навпаки, й унікальні розписи, які робили церкву «небесе подобной», і безцінні ікони, і те, що під час будівництва Московського кремля, зокрема Успенського собору, приїжджали спеціалісти вивчати собор у Києві. Всі, хто міг — церковні діячі, вчені, художники, архітектори, — віддавали свої знання й сили для його процвітання. А в листопаді 1941 року його висадили в повітря. За останніми даними, вина лежить не на німецько-фашистських окупантах, як донедавна писали. Він був замінований спеціальними частинами НКВС перед залишенням Києва у вересні 1941 р., а потім 3-го листопада цього ж року заряди підірвали. Ще не всі архіви відкриті, тож подробиць ще не знати.

У квітні 1991 року у закладенні каменя, який ознаменував початок відновлення з руїн Успенського собору, взяв участь Голова Верховної Ради Л. Кравчук. Виступаючи з цієї нагоди, він закликав ніколи більше не руйнувати храми, бо це наша історія, наша культура, наша мова, наше святе, без чого неможливий наш сучасний розвиток. Хоча слід додати, що названі храми зруйнували не люди, а влада.

Минуле українського народу сягає в сиву давнину віків. Воно незабутнє й передається із покоління в покоління. Поки є архіви, документи, джерела літературного характеру, треба зробити все для відродження власної історії, як це робить, наприклад, у Росії новий патріарх Олексій II, академік Д. Лихачов, як у нас це свого часу робив незабутній Д. Яворницький та ряд інших свідомих патріотів. Тільки спільними зусиллями державних організацій, Товариства охорони пам'яток історії та культури, православної церкви, наукових установ, Українського фонду культури, всієї нашої громадськості можна відтворити нашу історію, наші унікальні пам'ятки давнини, на яких треба виховувати нові й нові покоління народу.

Від редакції

Щось трагічне і безнадійне в цьому слові — назавжди... Так хочеться, щоб помилився дослідник київської старовини. Адже недаремно ми так часто повторюємо: час оновлення, час відродження.

Але! Спалено Шевченкову хату уже сьогодні.

Сплюндровано могилу Василя Стуса.

У трагічному стані бібліотека Івана Федорова у Львові.

Варварство перейшло з дня вчорашнього у день сьогоднішній.

Біля храмів, які дивом вціліли, вирує натовп, і там чути не молитви до Бога, там лунають прокляття один одному. Ділимо храми чи совість?

Трагічна історія українських храмів продовжується.

Так і не проведено розкопок на території знищеного Межигірського монастиря. А там, можливо, доживає віку бібліотека Ярослава Мудрого. Нема винних? Чи, може, просто їх не шукаємо? Бо доскіпливий аналіз покаже, що вина — на всіх нас. Винна наша байдужість.

Сьогодні ми закінчуємо цикл публікацій професора Віктора Короля про історію київських храмів. Але це тільки краплина в морі втрачених цінностей України. Спалених, пограбованих, сплюндрованих, вивезених. І, звичайно ж, ми будемо постійно повертатися до цієї теми. Отож запрошуємо до розмови усіх, кому дорога історія нашої культури, історія нашої духовності. Не лише з тим, щоб з сумом пригадати, які творіння розуму і серця залишили нам предки, а помислити над тим, як повернути те, що можна повернути.

Наталя ДЗЮБЕНКО,
оглядач з питань історії України

Наші першодруки —

Олександр МАЛАНДІЙ

Народився у липні 1934 року в селі Барвінковому на Сумщині. По закінченні школи працював у колгоспі. Згодом здобув фах журналіста, став газетярем. Але тяжка недуга сімнадцять років тому прикувала його до ліжка. Вже важко хворим вступає в Спілку письменників України. Олександр Маландій — автор кількох поетичних збірок, що побачили світ у різних видавництвах.

Пропонуємо кілька мініатюр з нової книги поезії та прози, що підготовлена до друку.

АКРОВІРШ

У слові — сім знаків...
бандури співзвуччя,
Криниць і колосся в нім
сила живлюща.
Розкрилитись прагло воно із
віків.
Аж доли з ним блекли,
ждучи добрих днів...

Їм літо хлюпнуло
з надхмар'я блакиті,
Нез'янучі барви у слові
розлиті —
Аби вам щастило з ним,
друзі! Глядіть:
підкреслю — те слово...
тож серцем глядіть!

РОВЕСНИКАМ

Хода́ — хоч півкроком,
слова — не впівголоса
Нової доби ми розкочуєм
колесо.
Дні міряєм щедрістю,
мужністю — роки.—
Зіллються потічки у линво,
нівроку;

Ген-ген до Дніпра — хвилі
серця і Ворскли...
З перелісків краплі в степу
вже приморськім;
А спів запорожців до серця
— від Хортиці.
Наш дух — з козаченьків,
з Республіки Вольності.

ВЕЧІРНІЙ СОНЕТ

Просвітлої години думка
прагла —
Спіткалася ж миттєвість-
пустота...
О тій порі, коли на зір
спада,
Мов плащаниця, пітьми
покривало.

Мольби не шепчуть,
шерхнучи, вуста.
Чи сил, чи слів урешті
стало мало?
А свердлить, свердлить
мозок думка та,
Що просвітку запрагла на
ніч, знагла.

Так марить сива осінь
промінцем,
Якого сонце шле, мов дар,
їй зрідка —
За доброту й терпець...
Чекай тихцем!

Гляди, й крізь морок може
заяскріти
Тобі зоря, що будить дух
та ум,
Зоря кохання, що розвіє сум.

* * *

Мотив пожалівся. І — тихо.
Чи збилася доля з путтяʼ?
Озвешся: і лихо — не лихо;
Мовчиш: і життя — не життя.

Відлунило вербне затіння...
Відлунок приглух, здаленів.
Дніпрянко! В тобі — Україна...
Жагуча мольба моїх днів!

Релігія і сучасність —

ЧИ МОЖЛИВО ще запобігти «війні» між католиками і православними? Хоча монсеньйор Елеутеріо Фортіко, греко-католик і секретар ватиканської Комісії діалогу з православними, і виявляє оптимізм, він усе ж не заперечує неприємного враження, що склалося в нього після закінчення конференції представників 14 православних автокефальних церков, яка відбулася наприкінці березня у Стамбулі.

Тоді архієпископи й митрополити, яких зібрав патріарх Константинопольський Варфоломій І, духовний глава 300 мільйонів віруючих у різних країнах Східної Європи, вперше після кількох століть зустрілися для того, щоб зробити дуже серйозне застереження Ватикану. У документі, опублікованому після закінчення конференції, Рим звинуватили в тому, що він вважає їхні єпархії «землею, де можна виконувати святу місію», тобто проводити так зване вербування до лав своєї церкви, завдаючи шкоди православним церквам (дехто говорив про «духовний колоніалізм»). У документі, зокрема, зазначається: «Ми чекали братерської допомоги або в крайньому разі розуміння у зв'язку зі складною ситуацією, що склалася після п'ятдесяти або навіть сімдесяти років жорстоких переслідувань. Але католики повелися так, щоби завдати якомога серйозніших ударів по діалогу, всіляко ускладнюючи заліковування цих ран».

Після публікації цього документа всі газети у заголовках пророкували неминучий чи майже неминучий розрив. Відтоді римо-католицька церква зайнялася складною діяльністю, спрямованою на примирення. Цю місію покладають то на отця Джона Лонга, заступника директора Папського інституту східних досліджень у Римі, який, висловлюючись у притаманному йому різкому тоні, заявив, що «Ми не зацікавлені в тому, щоб красти чужих овечок», то на кардинала Едварда Кассіді, людину стриману, що звикла до діалогу зі східними церквами, котра

Х... ПРОТ...

Про... у краї...

Під таким заголов... надрукував статтю Д... деякими скороченням...

заявляє: «Ми не зби...
зайняти їхнє місце».
Монсеньйор Фортін...
ші прелати тільки те...
лять, що відвідують к...
ків патріархій, але від...
все ще досить холод...
всі чули, як кардина...
Томко нагадував про...
ний місіонерський ду...
Європа «могла...
справжніми католи...
легенями»,— говорит...
метріо Терайос, пред...
Православного центру...
неві. На його думку...
існує, «це найсер...
криза від часу ро...
найважливіша для...
нього всього христия...
Європі».
Монсеньйор Фортін...
відає на це з Риму...
справжня серйозна п...
у відносинах між дво...
квами — це пробле...
тів, і її дуже швид...
вирішено. Уніати —...
православні священи...
рих у 1596 році єзуї...
ріли в Україні під ч...
експансії на Схід із...
й переконали «приє...
до Риму, не відмов...
від своєї літургії, а...
наючи верховенство...
Православні вважали...
негатами, і в 1946 р...
лін властивим йому...
повернув їх у лоно...
лавної церкви, кида...
в'язниці чи знищую...
зрюваних священикі...
ючих.
Після демократичн...
форм, проведених М...
Горбачовим, і тим...
після краху комуніз...
паду СРСР уніатсь...
ва відродилася. Во...
також символом укр...
націоналізму і його...
відмежуватися від...
та від православної...

Екслібрис тиж...

ВИЙШЛА у світ нова фундаментальна книга «Репресоване краєзнавство (20—30-і роки)», підготовлена групою істориків під орудою академіка П. Тронька, до речі, на громадських пожертвуваннях і засадах, без жодної державної та гонорарної копійки. Це широкоформатне, альбомного вигляду видання обсягом близько 500 сторінок. Тут уміщено біографічно-наукові портрети 75-ох учених-істориків України, відомих і менш відомих, закатованих у берієвсько-єжовських гулагах. Представлені також імена вчених, життя яких передчасно обірвалось через жорстокі переслідування.

Хоч книга й названа «Репресоване краєзнавство», за змістом вона масштабніша: це по суті вся репресована історія України.

Збірник відкривається нарисом про першого вченого-енциклопедиста історії України академіка М. Грушевського, містить нариси про патріарха історичної науки академіка Д. Багалія, глибокого знавця й літописця Запорозького козацтва академіка Д. Яворницького; далі вміщено життєписи вчених за галузями знань — археології, етнографії, демографії, статистики, фольклористики, літературної та мистецької наук, музейної та архівної справи, дослідників-

ВОНИ ЛІ...

краєзнавців майже ве...
нів України.
У нарисах розкрит...
проблеми наукових д...
закатованих і гнаних...
З часом, коли вони...
наново видані, ми ще...
реконаємось у тому,...
гата й драматична іс...
раїни — від доби...
України-Русі й до Х...
тя включно. Тож кни...
дна заявка до підгот...
дання великої біблі...
торського серіалу...
україністів.
Читаючи книгу, ві...
для себе цілу плеяд...
них вчених не тільк...
нального, а світово...
справжній легіон ли...
ки, для яких служінн...
ній правді, рідному...
було сенсом життя,...
й поклали на олтар...
України.
Мученицька доля в...
нові одеського робіт...
няра академіку М. С...
який, до речі, не пі...
ні Центральної Ради...
манату, ні директорії...
зблизився з більш...
суттєво збагатив...
науку на Україні, роз...
національну культуру...
ко розправився с...

ГОЛОС України

Наші першодруки —

Олександр МАЛАНДІЙ

Народився у липні 1934 року в селі Барвінковому на Сумщині. По закінченні школи працював у колгоспі. Згодом здобув фах журналіста, став газетярем. Але тяжка недуга сімнадцять років тому прикувала його до ліжка. Вже важко хворим вступає в Спілку письменників України. Олександр Маландій — автор кількох поетичних збірок, що побачили світ у різних видавництвах.

Пропонуємо кілька мініатюр з нової книги поезії та прози, що підготовлена до друку.

АКРОВІРШ

У слові — сім знаків...
бандури співзвуччя,
Криниць і колосся в нім
сила живлюща.
Розкрилитись прагло воно із
віків.
Аж доли з ним блекли,
жадучи добрих днів...

Їм літо хлюпнуло
з надхмар'я блакиті,
Нев'янучі барви у слові
розлиті —
Аби вам щастило з ним,
друзі! Глядіть:
підкреслю — те слово...
тож серцем глядіть!

РОВЕСНИКАМ

Хода́ — хоч півкроком,
слова — не впівголоса
Нової доби ми розкочуєм
колесо.
Дні міряєм щедрістю,
мужністю — роки.—
Зіллються потічки у линво,
нівроку;

Ген-ген до Дніпра — хвилі
серця і Ворскли...
З перелісків краплі в степу
вже приморські!
А спів запорожців до серця
— від Хортиці.
Наш дух — з козаченьків,
з Республіки Вольності.

ВЕЧІРНІЙ СОНЕТ

Просвітлої години думка
прагла —
Спіткалася ж миттєвість-
пустота...
О тій порі, коли на зір
спада,
Мов плащаниця, пітьми
покривало.

Мольби не шепчуть,
шерхнучи, вуста.
Чи сил, чи слів урешті
стало мало?
А свердлить, свердлить
мозок думка та,
Що просвітку запрагла на
ніч, знагла.

Так марить сива осінь
промінцем,
Якого сонце шле, мов дар,
ій зрідка —
За доброту й терпець...
Чекай тихцем!

Гляди, й крізь морок може
заяскріти
Тобі зоря, що будить дух
та ум,
Зоря кохання, що розвіє сум.

* * *

Мотив пожалівся. І — тихо.
Чи збилася доля з пуття?
Озвешся: і лихо — не лихо;
Мовчиш: і життя — не життя.

Відлунило вербне затіння...
Відлунок приглух, зда́лення.
Дніпрянко! В тобі — Україна...
Жагуча мольба моїх днів!

Релігія і сучасність —

ХРЕСТ ПРОТИ ХРЕСТА

Проблема католиків у країнах Східної Європи

Під таким заголовком італійський журнал «Панорама» надрукував статтю Джанчезаре Флескі, яку ми подаємо з деякими скороченнями.

ЧИ МОЖЛИВО ще запобігти «війні» між католиками і православними? Хоча монсеньйор Елеутеріо Фортіно, греко-католик і секретар ватиканської Комісії діалогу з православними, і виявляє оптимізм, він усе ж не заперечує неприємного враження, що склалося в нього після закінчення конференції представників 14 православних автокефальних церков, яка відбулася наприкінці березня у Стамбулі.

Тоді архієпископи й митрополити, яких зібрав патріарх Константинопольський Варфоломій І, духовний глава 300 мільйонів віруючих у різних країнах Східної Європи, вперше після кількох століть зустрілися для того, щоб зробити дуже серйозне застереження Ватикану. У документі, опублікованому після закінчення конференції, Рим звинуватили в тому, що він вважає їхні єпархії «землею, де можна виконувати святу місію», тобто проводити так зване вербування до лав своєї церкви, завдаючи шкоди православним церквам (дехто говорив про «духовний колоніалізм»). У документі, зокрема, зазначається: «Ми чекали братерської допомоги або в крайньому разі розуміння у зв'язку зі складною ситуацією, що склалася після п'ятдесяти або навіть сімдесяти років жорстоких переслідувань. Але католики повелися так, щоби завдати якомога серйозніших ударів по діалогу, всіляко ускладнюючи заліковування цих ран».

Після публікації цього документа всі газети у заголовках пророкували неминучий чи майже неминучий розрив. Відтоді римо-католицька церква зайнялася складною діяльністю, спрямованою на примирення. Цю місію покладають то на отця Джона Лонга, заступника директора Папського інституту східних досліджень у Римі, який, висловлюючись у притаманному йому різкому тоні, заявив, що «ми не зацікавлені в тому, щоб красти чужих овечок», то на кардинала Едварда Кассіді, людину стриману, що звикла до діалогу зі східними церквами, котра заявляє: «Ми не збираємося зайняти їхнє місце».

Монсеньйор Фортіно та інші прелати тільки те й роблять, що відвідують керівників патріархій, але відносини все ще досить холодні. «Ми всі чули, як кардинал Юзеф Томко нагадував про «істинний місіонерський дух», щоб Європа «могла дихнути справжніми католицькими легенями»,— говорить Деметріо Терайос, представник Православного центру в Женеві. На його думку, криза існує, «це найсерйозніша криза від часу розколу і найважливіша для майбутнього всього християнства в Європі».

Монсеньйор Фортіно відповідає на це з Риму, що справжня серйозна проблема у відносинах між двома церквами — це проблема уніатів, і її дуже швидко буде вирішено. Уніати — це ті православні священики, котрих у 1596 році єзуїти зустріли в Україні під час своєї експансії на Схід із Польщі й переконали «приєднатися» до Риму, не відмовляючись від своєї літургії, але визнаючи верховенство папи. Православні вважали їх ренегатами, і в 1946 році Сталін властивим йому способом повернув їх у лоно православної церкви, кидаючи у в'язниці чи знищуючи підозрюваних священиків і віруючих.

Після демократичних реформ, проведених Михайлом Горбачовим, і тим більше після краху комунізму й розпаду СРСР уніатська церква відродилася. Вона стала також символом українського націоналізму і його бажання відмежуватися від Москви та від православної Росії. Віруючі уніатської церкви, котрих, як вважає Ватикан, налічується кілька мільйонів, виявили особливу агресивність, вимагаючи повернути церкви, що їм належали, канонічну та єпархіальну власність і монастирі, які були передані православним. І перш за все вони рішуче нагадали колишнім комуністичним керівникам, «які перебудувалися», про їхнє співробітництво з минулим режимом, особливо з КДБ.

Проблема уніатів приховує за собою недовіру православних до папи-поляка, тому що вони приписують йому експансіоністські устремління, які неминуче завдадуть їм шкоди. Наприклад, існує проблема «диких» католицьких груп, що приїхали в Росію з Австралії, з Південної й Північної Америки, з Польщі й почали проповідувати свою віру, не виявляючи ніякої поваги до авторитету місцевих попів. Ватикан мав надію залагодити можливий конфлікт, призначив шістьох адміністраторів (з поваги до православної церкви, переконують у Римі, ми не створили нормальні єпархії) на всій території колишнього Радянського Союзу. З шістьох адміністраторів п'ятеро — єпископи і лише один архієпископ. Офіційно, крім турботи про католиків, що йдуть у наступ, вони мають бути кураторами інтересів німецьких, литовських і польських громад, які в минулому належали до римо-католицької церкви. До комунізму їх налічувалося приблизно півмільйона. Їхні нащадки, загалом, є скрізь — від Казахстану до Сибіру, бо Сталін піддав їх масовим депортаціям. Але скільки їх тепер? 10 мільйонів — стверджує Ватикан. Багато менше, — відповідають патріархи православної церкви, протестуючи, адже, як вони вважають, система римо-католицьких адміністрацій значно виходить за межі справжніх потреб, намагається проникнути до тих районів, де католиків ніколи не було, загалом, являє собою плацдарм імовірної могутньої експансії.

Крім того, існують розбіжності, які не може вирішити жодна міжконфесійна комісія. Православна церква пишається своєю демократичною структурою, своєю колегіальністю, що часто призводить до суперечок, і вважає католицизм монархічною і абсолютистською структурою, тим більш імперською, що трон святого Петра зайняв папа з такими рисами характеру, які притаманні Каролю Войтилі. Інші розбіжності існують на нижчих рівнях — між бідними священиками однієї й іншої конфесій, які дуже часто навіть не можуть пояснити своїм віруючим, що відлучення від церкви учасників Великого розколу 1054 року скасовано ще 26 років тому й що дві церкви постійно ведуть діалог одна з одною.

Православна церква відчуває нестачу в усьому: у книгах, матеріалах, священиках та фінансах. Вона стикається з малими розколами у своїх лавах, а також із страхом, що якоюсь мірою відсторонив її від діалогу з великими всесвітніми конфесіями.

Можливо, враховуючи усе це, а також поради монсеньйора Кассіді, папа Іоанн Павло II виявляє велику терпимість до православної церкви. Він більше не згадує про свою поїздку до Росії, пише патріархові Алексію II до Загорська — святого міста за кілька десятків кілометрів від Москви, висловлює йому «глибоку повагу» й закликає «взаємно вибачити помилки минулого». І він уже наказав своїм прелатам, які беруть участь у переговорах з представниками православної церкви, зробити все можливе для того, щоб «Провидіння врятувало релігійну єдність у Європі».

Екслібрис тижня

ВОНИ ЛЮБИЛИ УКРАЇНУ

ВИЙШЛА у світ нова фундаментальна книга «Репресоване краєзнавство (20—30-і роки)», підготовлена групою істориків під орудою академіка П. Тронька, до речі, на громадських пожертвуваннях і засадах, без жодної державної та гонорарної копійки. Це широкоформатне, альбомного вигляду видання обсягом близько 500 сторінок. Тут уміщено біографічно-наукові портрети 75-ох учених-істориків України, відомих і менш відомих, закатованих у берієвсько-єжовських гулагах. Представлені також імена вчених, життя яких передчасно обірвалось через жорстокі переслідування.

Хоч книга й названа «Репресоване краєзнавство», за змістом вона масштабніша: це по суті вся репресована історія України.

Збірник відкривається нарисом про першого вченого-енциклопедиста історії України академіка М. Грушевського, містить нариси про патріарха історичної науки академіка Д. Багалія, глибокого знавця й літописця Запорозького козацтва академіка Д. Яворницького; далі вміщено життєписи вчених за галузями знань — археології, етнографії, демографії, статистики, фольклористики, літературної та мистецької наук, музейної та архівної справи, дослідників-краєзнавців майже всіх регіонів України.

У нарисах розкрито основні проблеми наукових досліджень закатованих і гнаних учених. З часом, коли вони будуть наново видані, ми ще раз переконаємося у тому, яка багата й драматична історія України — від доби Київської України-Русі й до XX століття включно. Тож книга — солідна заявка до підготовки й видання великої бібліотеки авторського серіалу вчених-україністів.

Читаючи книгу, відкриваєш для себе цілу плеяду видатних вчених не тільки національного, а світового рівня, справжній легіон лицарів науки, для яких служіння історичній правді, рідному народові було сенсом життя, яке вони й поклали на олтар будущини України.

Мученицька доля випала синові одеського робітника-каменяра академіку М. Слабченку, який, до речі, не підтримував ні Центральної Ради, ні гетьманату, ні директорії, з вірою зблизився з більшовиками і суттєво збагатив історичну науку на Україні, розбудовував національну культуру. Жорстоко розправився сталінський режим і з «лідером істориків-марксистів» академіком М. Яворським. У жовтні 1937 року він був розстріляний. У передсмертній письмовій заяві учений відмовився «боготворити геніального вождя всіх народів, життям хамелеона, плазуючого перед сучасним Нероном, в царстві не соціалізму, а загальної брехні, провокації й сваволі».

Про всесвітньовідомого нашого вченого-українознавця й сходознавця академіка А. Кримського з'явилося вже чимало публікацій. Одначе лаконічний, але науково-ґрунтовний нарис у книзі «Репресоване краєзнавство» справляє велике враження.

Безмежно широке коло науково-творчої діяльності А. Кримського, який був одним із засновників і довголітнім ученим секретарем Академії наук України. Та від часу горезвісного «процесу СВУ» (1930 рік) цей великий трудар науки аж до 1940-го року був у числі «підозрілих». У перші дні Вітчизняної війни, вже старого і хворого, його заарештували, вивезли до Кустанаю, де він і помер в тюремній камері 25 січня 1942 року.

Добре слово сказано про основоположника літературного краєзнавства та перекладача зарубіжних літератур В. Щепотьєва, визначного поета-неокласика й історика-краєзнавця М. Філянського, про першого голову — засновника Українського комітету охорони пам'яток культури письменника І. Кулика та інших патріотів нашої землі.

Так, це видання зацікавить усіх, кому дорога пам'ять предків, хто хоче знати історичну правду про свою рідну землю. Академія наук України має нагоду розвинути справу, розпочату групою ентузіастів, тобто видати праці цих та інших репресованих істориків України.

Дмитро ШЛАПАК.

просто їх
досківливий
вина — на
аша байду-

чуємо цикл
ра Віктора
київських
и краплина
нностей Ук-
грабованих,
езених. І.
емо постій-
цієї теми.
до розмови
горія нашої
ашої духов-
им, щоб з
кі творіння
ишили нам
и над тим.
що можна

БЕНКО,
нь істо-

ВПЕРВЫЕ
ОДНОВРЕМЕННО С ЗАПАДНЫМ ПОТРЕБИТЕЛЕМ
можно приобрести
ПРИНЦИПИАЛЬНО НОВЫЙ вид настольной офисной техники
«НАВИГАТОР»
производства фирмы Canon

«НАВИГАТОР» включает в себя:

- IBM-совместимый компьютер со струйным принтером и сенсорным экраном;
- телефакс;
- телефон с автоответчиком;
- сканер.

Все элементы «НАВИГАТОРа» работают как единая система, что обеспечивает НОВОЕ КАЧЕСТВО работы!

Предоставляются консультации, гарантии, русификация и поддержка других алфавитов, оптовая скидка, оплачиваются услуги дилеров.

По всем вопросам обращаться по телефону СП «*СИПМА*»
в Киеве (044) 295-87-20, 276-74-02, 276-81-97;
в Москве (095) 230-24-75.

УВАГА! УВАГА! УВАГА!

ТІЛЬКИ 10 ДНІВ
ГРАНДІОЗНИЙ ОПТОВИЙ РОЗПРОДАЖ СВЕТРІВ Б/В ЗІ США НА ВАГУ, В ТЮКАХ ЗІ СКЛАДІВ ФІРМИ «ВІЗИР»

ЗВИЧАЙНА ЦІНА — 500 КРБ. ЗА 1 КГ. СЬОГОДНІ НАЙНИЖЧА В КРАЇНІ ЦІНА — САМЕ У НАС: 250 КРБ. ЗА 1 КГ (В 1 КГ — 3-4 СВЕТРИ). МІНІМАЛЬНА ПАРТІЯ ПРОДАЖУ — 1 ТЮК ВАГОЮ ВІД 350 КГ.
ЗВЕРТАТИСЯ У ЛЬВОВІ ПО ТЕЛ. (0322) 76-97-76, 76-93-77

Вы навсегда забудете о проблемах бухгалтерского учета и отчетности!

Мы установим Вам лучшую бухгалтерскую систему, адаптируем к Вашей фирме, обучим персонал.

Если у Вас нет компьютера — работайте на наших. Система полностью автоматизирует бухучет и изготовление всех отчетных документов, проста и надежна в эксплуатации. Системе не страшны изменения законов и отчетности. Ее уже успешно используют более 5000 фирм!

И все это дешевле, чем Вы платите в месяц своему бухгалтеру!

Приглашаем торговых агентов. Оплата от 10000 куп.

Тел. в Киеве (044) 441-97-47
E-Mail: Sol@Direkt.kiev.ua, факс (044) 476-62-53

ВЫ ОТКРЫЛИ ИЛИ СОБИРАЕТЕСЬ ОТКРЫТЬ СВОЕ ДЕЛО! МЫ ПОМОЖЕМ ВАМ СОВМЕСТИТЬ ПРИЯТНОЕ С ПОЛЕЗНЫМ!

КОЛЛЕКТИВНОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ ПРОФСОЮЗОВ ЯЛТИНСКОЕ БЮРО ПУТЕШЕСТВИЙ И ЭКСКУРСИЙ С 13 ПО 20 НОЯБРЯ ПРОВОДИТ В г. ЯЛТЕ СЕМИНАР ДЛЯ РУКОВОДИТЕЛЕЙ МАЛЫХ И ЧАСТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.

В ПРОГРАММЕ:

1) Основы бухгалтерского учета; новое в бухгалтерском учете, аудите и налогообложении.

2) Банки, частные и малые предприятия (кредитные отношения, виды кредитных договоров, основные положения о кассовых операциях, особенности форм валютных расчетов).

3) Практика внешнеэкономической деятельности и таможенной политики, контракты с зарубежными партнерами.

4) Юридическое обеспечение частного предпринимательства.

Занятия проводятся специалистами-практиками.

Стоимость обучения: 24500 рублей (с учетом НДС), включая проживание с двухразовым питанием в комфортабельной гостинице «Палас» в центре Ялты, культурную и развлекательную программу.

Бронирование обратных билетов обеспечивается. Проезд до Ялты и обратно в стоимость обучения не включен.

ОПЛАТА ПРОИЗВОДИТСЯ

полностью на р/с 609278 в УСБ г. Ялты МФО 324270. Коллективное предприятие профсоюзов Ялтинское бюро путешествий и экскурсий не позднее, чем за 15 дней до начала семинара.

Заявки с указанием ф. и. о. слушателя, названия предприятия, номера платежного поручения и расчетного счета направлять телеграфом не позднее, чем за 10 дней до начала занятий по адресу:

334202, Украина, Республика Крым, г. Ялта, ул. Екатерининская, 3, Коллективное предприятие профсоюзов Ялтинское бюро путешествий и экскурсий.

Телефоны для справок и заявок: 31-61-43, 32-01-51. День заезда и выезда — воскресенье. Слушателям при себе необходимо иметь паспорт и копию платежного поручения с гербовой печатью банка.

В октябре 1992 года в Броварском районе Киевской области открывается филиал Межотраслевого научно-технического комплекса «Микрохирургия глаза», руководимого выдающимся российским офтальмологом С. Н. Федоровым.

В филиале работают высококвалифицированные специалисты Москвы, Киева, которые готовы оказать помощь на уровне самых современных достижений мировой офтальмологии всем гражданам с 15 лет по поводу близорукости, дальнозоркости, косоглазия, атрофии зрительного нерва, катаракты, глаукомы, различных видов патологии сетчатки и стекловидного тела, поражения роговой оболочки и др.

Если Вы нуждаетесь в офтальмологической помощи на самом высоком мировом уровне, то Вас ждут каждый день, кроме выходных.

Телефон для справок: (044) 543-39-98.

ГОСПОДА

НЕ УПУСТИТЕ ЭТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ!

Только Комиссаровский завод торгового машиностроения Луганской области решит Ваши проблемы по обеспечению оборудованием для приготовления пищи на полевых станах, в столовых и пищеблоках, ресторанах и кафе.

МЫ ПРЕДЛАГАЕМ К РЕАЛИЗАЦИИ:

Плиты электрические марки ПЭТ-0,17, ПЭТ-0,17-01, ПЭТ-0,51, ПЭТ-0,51-01.

Сковороды электрические марки СЭСМ-0,2, СЭ-0,45М-01, СЭ-0,45М-02.

Достоинствами нашего оборудования является простота в эксплуатации, надежность и безопасность, качество соответствует зарубежным аналогам фирм Германии и Италии.

Отгрузка продукции в любое время железнодорожным транспортом, а также самовывозом по умеренным договорным ценам.

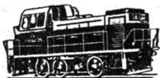
Организациям и предприятиям просвещения, здравоохранения, социальный защиты и поддержки, а также оптовым покупателям предоставляется скидка.

Обращаясь непосредственно к нам, Вы экономите средства до 25 процентов от стоимости оборудования за услуги снабженческо-сбытовых организаций.

ПОЖАЛУЙСТА, ОБРАЩАЙТЕСЬ ПО АДРЕСУ:

349162, Луганская область, Перевальский район, П. Комиссаровка, завод «Торгмаш».

Контактный телефон для справок: в Перевальске 5-15-85, дополнительный 5—10.

ОФІЦІЙНИЙ ПРЕДСТАВНИК
ВО «МУРОМТЕПЛОВОЗ»
ФІРМА «КоРА»
ПРОПОНУЄ ЗАЦІКАВЛЕНИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ

- ТЕПЛОВОЗИ МАНЕВРОВІ ТГМ-23Д;
- ЗАПЧАСТИНИ ДО ТЕПЛОВОЗІВ ТГМ-1, ТГМ-23, ТГМ-23 Б/В;
- КАПІТАЛЬНИЙ РЕМОНТ ТЕПЛОВОЗІВ, ЩО ЕКСПЛУАТУЮТЬСЯ, У ЗАВОДСЬКИХ УМОВАХ.

ФІРМА РОЗГЛЯНЕ БУДЬ-ЯКІ ФОРМИ РОЗРАХУНКІВ!

ДОВІДКИ ТЕЛЕФОНАМИ:
МУРОМ (09234) 3-25-77
ЛЬВІВ (0422) 35-46-09
79-70-30

Львів | АГЕНТСТВО | «РА»

Все дороги ведут в Рим,
а Ваш путь к рынку проходит через
ВСЕУКРАИНСКУЮ САХАРНУЮ БИРЖУ

Руководители сельскохозяйственных предприятий заводов сахарной промышленности!
ВСБ

ПРИГЛАШАЕТ ВАС К ВЗАИМОВЫГОДНОМУ СОТРУДНИЧЕСТВУ

Брокеры Всеукраинской сахарной биржи

— продают сахар на самых выгодных для Вас условиях,

— обеспечат Вас необходимыми стройматериалами, комплектующими, товарами народного потребления и многим другим,

— выполнят Ваши заказы с максимальной оперативностью и снимут множество забот с Ваших плеч.

Телефон: (0572) 22-53-19, 22-56-96
Телефакс: (0572) 22-56-96, 43-55-71
Адрес: Украина, 310003, Харьков, пл. Советской Украины, 28.

Страховое общество открывает филиалы в городах Украины и СНГ.

Контактный телефон: (0572) 52-98-83 с 9.00 до 13.00.

ФИРМА «КОПАС»

реализует со склада в Минске:

— персональные компьютеры PC AT-286; PC AT-386;

— телефаксы;

— портативные приборы ночного видения.

Цены ниже рыночных.

Телефон в Минске: (8-0172) 39-40-67.

Formula

ВЫ ХОЧЕТЕ КАБЕЛЬ? ИХ ЕСТЬ У МЕНЯ!

КОРПОРАЦІЯ ІТО

АПСББШВ 3*70*1*35
АПСВГ 3*35*1*16
ААШВУ-10 3*50
ААШПУ-10 3*50
ААШВУ-6 3*70
РРГГ 3*4*1*2,5
РРГ 3*4*1*2,5

На любой случай:

КГХЛ 2*16
КГХЛ 3*2,5*1
КГХЛ 3*4*1*2,5
КГХЛ 3*6*1*4
КГХЛ 3*120*1*35, КГХЛ 3*10*1*6
КГХЛ 3*35*1*10
КГХЛ 3*70*1*25
КГХЛ 3*95*1*35
ААБЛУ-6 3*185
ААБЛУ-10 3*35
ААБЛУ-10 3*50, АБЛУ-6 3*70
АБЛГУ-6 3*120, АБЛУ-6 3*120
ААБЛУ-10 3*150, АБЛУ-10 3*35
АСБУ-10 3*50, ААБЛ-10 3*70
АСБУ-6 3*120, КГ 3*2,5

И это не все...

Нигде КРОМЕ как в Торговом Доме ИТО

Обращайтесь прямо в Торговый Дом ИТО
Киев, ул. Чигорина, 57 комнаты 32 и 33

Или звоните: (044) 269.60.87, 269.60.85

(Продолжение следует...)

Фирма юридически содействует в возвращении долгов предприятий и организаций России в Украину.
Киев, тел. (044). 220-46-12; 227-12-98; 220-97-29.

МП «ЭНЕРГЕТИК» ПРИГЛАШАЕТ ПОСЕТИТЬ:

Турцию — 7 дней — самолет (30 долл. + 2500 куп. + 4650 руб. или 78 долл. + 2500 куп. + 4650 руб.); поезд (110 долл. + 3000 куп.).

Сирию — 12 дней — самолет (168 долл. + 2500 куп. + 5300 руб.).

Кипр — 10 дней — самолет (205 долл. + 2500 куп. + 5300 руб.).

Грецию — 7 дней — поезд (128 долл. + 4400 куп. + 610 руб.).

Телефон: (044) 291-79-29; 291-76-18.

WESCOM

СЕТЕВЫЕ КОМПЛЕКСЫ, ИЗДАТЕЛЬСКИЕ СИСТЕМЫ, СТАНЦИИ КОМПЬЮТЕРНОЙ АНИМАЦИИ, КОМПЬЮТЕРЫ В ЛЮБОЙ КОНФИГУРАЦИИ.

ПОЛНАЯ ДВУХЛЕТНАЯ ГАРАНТИЯ!
ПЯТЬ ЛЕТ СОПРОВОЖДЕНИЯ!
ДОСТАВКА И УСТАНОВКА!
ПРОГРАММНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ!

310042, Харьков
ул. Пожарского 2/10
тел. (0572) 93-40-75, 95-96-74, 94-28-11
факс (0572) 94-35-73

ХАРЬКОВСКАЯ ФАБРИКА «УКРАИНА» приглашает все торгующие организации и предприятия различной формы собственности принять участие в ярмарке-продаже строчевышитых швейных изделий, выпускаемых с целью заключения договоров поставки на 1993 г.

Ярмарка будет проходить с 19 по 23 октября 1992 г. на фабрике «Украина».

Иногородним оказывается помощь в размещении в гостинице.

Обращаться по адресу: 310126, г. Харьков, пер. Мясной, 1; либо по телефонам: (0572) 22-83-66
22-62-97
22-83-97.

Факс: (0572) 22-83-66.

Телетайп: 125100 Гладь.

ГАЛИЦЬКІ КОНТРАКТИ

ДВОТИЖНЕВИК СТАЄ ТИЖНЕВИКОМ

1. *Наша постійна аудиторія — 60 тисяч підприємців України, Росії та Польщі.*
2. *Ми повністю друкуємо офіційні тексти нових законів, інструкцій та нормативних актів*
3. *Ми публікуємо консультації фахівців-практиків: бухгалтерів, юристів, економістів.*
4. *Ми слідкуємо за кон'юнктурою цін та ставками кредитів і депозитів*
5. *Ми реферуємо 12 періодичних видань і подаємо панораму найважливіших подій ділового життя.*
6. *Ми ексклюзивно друкуємо пропозиції "Галицького ярмарку" — торгового дому, де торгує вся Україна*

Наш Індекс
60986

Пільги передплатникам

* додатки та спецвипуски "ГК" — безкоштовно
* при розміщенні реклами — знижка 10–15%

Ми працюємо третій рік і пишаємось тим, що були Вам корисними

МИ СТАНЕМО ЩЕ КОРИСНІШИМИ

КРИВОРОЖСКИЙ ЗАВОД СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ ПРЕДЛАГАЕТ

блоки мелкие из ячеистого бетона марки 25, которые относятся к конструктивно-теплоизоляционным материалам, предназначены для строительства одно- и двухэтажных зданий с офактуриванием и характеризуются хорошими звукоизоляционными свойствами и легко обрабатываются.

Технические характеристики:

1. Прочность на сжатие 25 кг/см^2;
2. Размеры 500×250×250 и 500×200×200;
3. Плотность 700—800 кг/м^3.

Отпускная цена 1200 руб. за 1 м^3 с учетом НДС.

Наш адрес: **г. Кривой Рог, ул. Песочная, 3, телефоны: 26-09-16, 26-09-14.**

Дружба — дружбою, а тютюнець свій...

Чемпіонат України з футболу. Вища ліга. Сьомий тур

Чемпіонат України з футболу. Вища ліга. Сьомий тур.

«Металіст» — «Динамо». 1:1. 6200 глядачів. Суддя Грисьо (Львів). Голи: Панчишин (29) — у господарів; Леоненко (16) — у гостей.

«Шахтар» — «Таврія». 3:1. 5000 глядачів. Суддя Арановський (Київ). Голи: Матвєєв (7), Ателькін (37), Столовицький (65) — у господарів; Полстянов (77) — у гостей.

«Карпати» — «Чорноморець». 4:3. 6000 глядачів. Суддя Татулян (Київ). Голи: Лесин (21), Покладок (57, 74), Візник (61) — у господарів; Гусев (13, 35), Лозовський (16) — у гостей.

«Верес» — «Торпедо». 2:1. 7200 глядачів. Суддя Бавикін (Харків). Голи: Снєгірьов (4, 75, з пенальті) — у господарів; Бондаренко (25) — у гостей.

«Кривбас» — «Дніпро». 2:2. 11300 глядачів. Суддя Онуфер (Ужгород). Голи: Шульга (36), Нічєнко (76) — у господарів; Думенко (14), Полунін (79) — у гостей.

«Металург» — «Зоря»-МАЛС. 1:0. 7000 глядачів. Суддя Авдиш (Сімферополь). Гол: Дудник (35).

«Нива» — «Кремінь». 2:0. 6800 глядачів. Суддя Панчик (Сімферополь). Голи: Дем'янчук (38), Бордюг (70).

«Волинь» — «Буковина». 1:0. 5400 глядачів. Суддя Лисенко (Одеса). Гол: Дикий (73).

	І	В	Н	П	М	О
Дніпро	7	4	2	1	14—7	10
Шахтар	7	4	2	1	9—5	10
Металург	7	4	1	2	9—5	9
Чорноморець	7	4	1	2	12—10	9
Динамо	7	3	2	2	9—4	8
Буковина	7	3	2	2	6—4	8
Волинь	7	3	2	2	7—9	8
Карпати	7	3	1	3	12—14	7
Металіст	7	2	3	2	13—8	7
Таврія	6	3	0	3	7—9	6
Нива	7	2	1	4	5—7	5
Верес	7	2	1	4	7—10	5
Зоря-МАЛС	6	2	1	3	3—10	5
Кремінь	7	2	1	4	3—10	5
Торпедо	7	2	0	5	10—11	4
Кривбас	7	1	2	4	5—8	4

Добре відомо, що наставники «Металурга» і «Зорі»-МАЛС — відповідно Ігор Надеїн і Анатолій Куксов — великі друзі в житті. Але на футбольному полі, зрозуміло, «тютюнець свій». Мінімальна перемога дозволила запоріжцям увійти до трійки лідерів.

А найбільша увага була до поєдинків, в яких виступали клуби — учасники євротурнірів. Слід сказати, що їм довелося нелегко. Всі вони виступали на виїзді. І лише кияни повернулися додому з очком, зігравши внічию в Харкові. Дивлячись на гру динамівців крізь призму наступної їхньої зустрічі завтра у Відні проти «Рапіда», можна зробити висновок, що їм доведеться докласти немало зусиль для досягнення підсумкового успіху. Епізодами футболісти «Динамо» демонстрували цілком привабливий футбол. Це, звісно, вселяє в серця їхніх прихильників певний оптимізм.

А от «Таврія», перед якою завтра стоятиме найскладніше завдання, в Донецьку вчисту програла господарям. Гол, забитий в кінці зустрічі Полстяновим, — слабка втіха. Адже швейцарському «Сйону» кримчани повинні забити три «сухих» м'ячі.

«Чорноморець» у Львові вів перед — 2:0, 3:1. Але гравці «Карпат» виявили неабияку волю і добилися перемоги.

Утім матчі національної першості не йдуть ні в які порівняння з поєдинками за європейські кубки. Там вимоги значно вищі.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Футбол. Друга ліга

ВІДЧУЛИ СМАК ПЕРЕМОГ

Мабуть, найбільшою сенсацією у сьомому турі стала перемога другої команди одеського «Чорноморця» в Армянську над «Титаном». Адже одесити в першому чемпіонаті не виграли жодного матчу і лише в шостому турі нового чемпіонату вдома подолали опір херсонського «Кристала». І от друга перемога. Та ще й в гостях — 1:0.

У київського СКА нарешті знайшовся спонсор. Команда отримала нову назву ЗС «Оріяна» і на своєму полі зіграла 0:0 з другою командою донецького «Шахтаря». Такий же рахунок зафіксовано і в Черкасах, де «Дніпро» приймав «Явір». Очко можна записати до активу краснопільців.

Ось як закінчилися інші матчі: «Азовець» — «Дружба» — 2:1, «Меліоратор» — «Зірка» — 1:1, «Кристал» — «Галичина» — 1:0, «Чайка» — «Дністер» — 3:0, «Вагонобудівник» — «Хімік» — 2:1, «Бажановець» — «Газовик» — 2:0.

Лідерів у другій групі двоє. У «Дніпра» і «Зірки» по 10 очок, «Явір» і «Чайка» мають по 9, «Кристал» і «Чорноморець»-2 — по 8.

Вчора команди другої ліги зіграли матчі восьмого туру. Про їх результати — в наступному номері газети.

Ярослав СЕРГІЄНКО

Футбол. Перехідна ліга

БРАВО, «ФРУНЗЕНЕЦЬ»!

От кому не страшні «чужі» поля, так це «Фрунзенцю» із Сакського району Криму. У восьмому турі лідер грав зі своїми земляками в Феодосії і переміг «Море» — 1:0. Інші матчі у другій лізі завершилися так: «Нафтохімік» — «Гірник» (Харцизьк) — 6:0, «Електрон» — «Океан» — 0:0, «Авангард» — «Торпедо» — 2:1, «Промінь» — «Динамо» — 0:0, «Андезит» — «Прометей» (Дніпродзержинськ) — 2:0, «Лисоня» — «Антрацит» (Кіровське) — 0:1, «Олімпік» — «Прометей» (Шахтарськ) — 0:0, «Нива» — «Шахтар» (Горлівка) — 3:0.

Як і раніше, лідерство утримує «Фрунзенець». Матчі дев'ятого туру відбудуться 3 жовтня.

Футбол. Перша ліга

«ДЕСНА» ПІДНІМАЄТЬСЯ ВГОРУ

Футболісти сумського «Автомобіліста», мабуть, і не сподівалися відібрати очко у лідера в Одесі. Тут хоча б багато не пропустити! Але готувалися до гри ретельно. Вивчили, якими шляхами розвиваються атаки господарів, і перекрили їх. До того ж просто чудово зіграв воротар сумчан. І лідеру довелось задовольнитися нічиєю — 0:0.

Цікавим був і матч у Нікополі, де «Металург» приймав вінницьку «Ниву». Лідер, вірний собі, одразу кинувся в атаку і пропустив випад господарів на 25-й хвилині. Захисник Ткачук, підключившись до нападу, забив гол. Відігралася «Нива» через три хвилини після удару Зубчука, а потім більше не ризикувала — 1:1.

Подолавши деякий спад у грі, піднімається вгору «Десна». В Очакові чернігівці перемогли «Артанію», що вдається не кожній команді. Переможний гол на 20-й хвилині забив Четверик.

Після поразки вдома від вінничан миколаївці намагалися відіграться у матчі з «Поділлям». Але надто вже слабкий «Евіс» для гучних перемог. Після того, як Бугай забив гол на 38-й хвилині у ворота господарів, гра в «Евіса» зовсім розклеїлася. Аж на 83-й хвилині влучний удар Романюка приніс миколаївцям лише нічию — 1:1.

А от мукачівському «Приладисту» власні стіни допомогли подолати «Рось» із Білої Церкви. У них відзначився Решко на 20-й хвилині — 1:0.

Результати інших матчів такі: «Прикарпаття» — «Динамо»-2 — 0:0, «Темп» — «Скала» — 6:0, «Кристал» — «Закарпаття» — 1:0, «Шахтар» — «Ворскла» — 1:3, «Поліграфтехніка» — «Нафтовик» — 2:2.

На чолі турнірної таблиці залишається СК «Одеса» — 16 очок, у «Ниви» — 15, у «Прикарпаття» — 13, «Нафтовика», «Кристала» і «Ворскли» — по 12.

Матчі одинадцятого туру відбудуться 30 вересня.

«Спогади про Барселону»

А перемога дісталася іншій...

Фото Миколи БОЧКА.

Посміхніться

Мал. Георгія ШИГОДСЬКОГО.

Телебачення

СЕРЕДА

30 ВЕРЕСНЯ

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Свічадо.
10.30 Телефільм «Скарбниця Дагестану».
10.45 Симфонічні твори українських композиторів.
11.40 Шкільний екран. 8 кл. Історія України. Петро Сагайдачний — воїн, політик, людина.
12.05 УТН.
12.20 Фільм-концерт «Осіннє золото».
16.00 УТН.
16.05 Кольори України. Концерт дитячої самодіяльності.
16.50 Телефільм «Під святим Курилом».
17.00 Музичний додаток до «Каналу «Д».
18.05 Від степів до Карпат. Фольклорна програма.
19.00 Кубок володарів кубків європейських країн з футболу. «Чорноморець» (Одеса) — «Олімпіакос» (Пірей). У перерві — 19.45 УТН.
20.45 На добраніч, діти.
21.00 Дніпро.
21.30 Кубок УЄФА. «Рапід» (Відень) — «Динамо» (Київ).
23.15 УТН.
23.30 Кубок європейських чемпіонів з футболу. «Таврія» (Сімферополь) — «Сьон» (Швейцарія).
0.30 Хорова музика.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
9.50 Передача про творчість тюменського художника Ю. Юдіна.
10.20 Асоціація дитячого телебачення.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Ад'ютант його превосходительства». Художній телефільм. 2 серія.
12.45 «Опікун». Короткометражний художній телефільм.
12.55 «Дзвін літа, що минає». Художній телефільм. 1 серія.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 Блокнот.
15.15 Уолт Дісней представляє...
16.05 Наш музичний клуб.
16.45 Як досягти успіху.
17.00 Новини.
17.20 ...До шістнадцяти і старші.
18.10 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
18.55 Книжковий двір.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Фільми режисера А. Вайди «Попіл». 2 серія.
21.50 Чорний ящик.
22.15 Футбол. Європейські кубки. У перерві — 23.00 Новини.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.20 Реклама.
7.25 Час ділових людей.
7.55 Дозвілля.
8.10 Вітчизна моя.
9.05 Кабаре «Нісенітниця».
10.05 Грає ансамбль «Моцартеум».
10.40 Театральний роз'їзд. «Граємо прем'єру». Вистава Московського Театру сатири «Молоді роки Людовіка XIV».
11.35 Ретро. Гітари, що співають.
11.50 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 79 серія.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Із залу Конституційного суду Росії.
15.00 Бізнес: нові імена.
15.15 Мульти-пульти.
15.30 Християнська програма. Великі питання життя.
16.00 Погляд з оркестру. Про творчість М. Голованова.
16.45 Там-там новини.
17.00 ТрансРосефір.
17.45 М-трест.
18.00 На шостій сесії Верховної Ради України.
19.00 Київська панорама.
19.20 Телебіржа інформує.
19.30 Домашній екран. Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара». 80 серія.
20.20 На шостій сесії Верховної Ради України.

IV ОСВІТНЯ ПРОГРАМА СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

08.00 Новини.
08.20 Німецька мова для дітей.
08.40 «Пригода в королівстві». Ляльковий мультфільм. 5 серія.
09.10 Німецька мова. 1 рік.
09.40 Німецька мова. 2 рік.
10.10 Чорний прапор з кривавою смужкою. Слідами «Архіпелагу ГУЛАГ».
10.35 Пілігрим.
11.35 Осінь життя.
11.50 Перлини Росії.
12.45 Російська мова.
13.15 Дозвілля.
15.00—18.00 Студія телепрограм «Тет-а-тет».
15.00 Художній фільм «Заповіт професора Доуеля». Фантастика.
16.30 Мультфільм «Галактичний експрес».
18.00 Пілігрим.
19.00 Дозвілля.
19.15 До землі обітованої.
19.45 Студія телепрограм «Тет-а-тет».
19.45 Мультфільми.
20.00 Художній фільм «Зорро». Пригодницька стрічка.
22.00 Відеомузика.
22.10 Художній фільм «Голий пістолет». Пародійна комедія.

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61, 441-89-46, телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34.

Рукописів не повертаємо.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.

Загальний тираж 448.154.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Зам. 0311185.